

سلسله کتابها
دوره آموزش پایه
ویژه خرداد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله کتاب‌ها
دوره آموزش پایه
ویژه خاندان

مهارت‌ها

تهیه و تنظیم: مرکز رسیدگی به امور مساجد
انتشار: چاپ دوم، پاییز ۱۳۹۷
طراح جلد و مدیر هنری: محسن هادی

نشانی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، خیابان دانشگاه
جنوبی، نبش کوچه عطار د. پلاک ۵.
کد پستی: ۱۳۱۶۷۱۳۴۹۹
تلفن: ۶۶۴۹۷۰۲۷
www.masjed.ir

فهرست

۹	لزوم و راهکارهای ایجاد و نگهداری فضای سبز در مساجد
۱۷	آماده‌سازی مسجد برای موسم نوروز و فصل بهار
۵۱	نگاهی به برخی راهکارها برای خوشبو نمودن مسجد
۵۷	یک استکان آب جوش برای مداح اهل بیت (علیهم‌السلام)
۶۱	مهارت خاموش و روشن کردن چراغ مسجد هنگام مداحی
۶۵	رعایت حریم امام جماعت
۷۱	چگونگی ارائه مشکلات مسجد به امام جماعت و هیات امنا
۷۷	آراستگی خادم مسجد
۸۳	ایده‌های آماده‌سازی مسجد برای نماز صبح
۸۹	راهکارهای فضا آرایی بخش زنانه مسجد
۹۷	اینجا مسجد است؛ خانه‌ای امن و آرام
۱۰۳	حس خوب مادری در خانه خدا
۱۰۹	عزیز کرده‌های خدا!!!
۱۱۳	راهکارهایی برای حفظ پاکیزگی و نظافت مسجد در فصل سرما
۱۱۷	جلوگیری از اتلاف انرژی در مسجد در فصول سرد
۱۲۵	نگاهی به وظایف خادم در تدارک امور مسجد در دهه‌ی مبارک فجر
۱۵۹	تامین ایمنی اماکن مذهبی در قبال آتش سوزی
۱۶۹	لزوم حفظ سلامتی جسمی و روحی خادم با انجام ورزش

دیباچه

در طلیعه چهل سالگی انقلاب شکوهمند اسلامی و بعد از چهار دهه تلاش و مجاهدت در عرصه های اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی، فکر و کلام رسا و راسخ امام راحل به گوش می رسد که: «مسجد محلی است که از آن باید امور اداره شود. این مساجد بود که این پیروزی را برای ملت مادرست کرد. این مراکز حساسی است که ملت باید به آن توجه داشته باشند. اینطور نباشد که خیال کنند که حالا دیگر ما پیروز شدیم، دیگر مسجد می خواهیم چه کنیم. پیروزی ما برای اداره مسجد است.»^۱

در تمام این سالها، فعالیت های شایان توجهی در بسیاری از نهادها و سازمان های متولی در حوزه مسجد صورت گرفته است. اما دانش تخصصی مدیریت مسجد و تدوین نظریات و تجربیات مرتبط با آن، در این دوره، امری مغفول و فراموش شده بود که در آستانه چهل سالگی انقلاب اسلامی و عطف به فرمایش امام عزیز (ره) که پیروزی ما برای اداره مسجد است، بر آن شدیم، داشته های خود را در مرکز رسیدگی به امور مساجد

.....
۱: ۵۹/۴/۲۰

که به تعبیر مقام معظم رهبری، به عنوان «مرکز و مرجع مقبول، آگاه و نافذالکلمه‌ای در امر مساجد» محسوب می‌شود، در حوزه‌های مطالعاتی، برنامه‌ای و عملیاتی تجمیع و تدوین نموده و به محضر صاحب نظران، دست اندرکاران و کارگزاران عرصه مسجد تقدیم نماییم.

امید است ضمن مطالعه و بهره‌مندی از این مجموعه، با ارائه نظرات و پیشنهادات خود، در تکمیل هر چه بهتر و کیفی محصولات در حوزه مدیریت مسجد، سهیم باشید. فراموش نکنیم «چنانچه مساجد کیفیت شایسته خود را بیابد، هزینه‌های مادی و معنوی بسیاری از دوش جامعه، مردم و مسئولان برداشته خواهد شد»^۲.

مرکز رسیدگی به امور مساجد

^۱: ابلاغیه‌ی رهبر معظم انقلاب به آیت الله مهدوی کنی برای تاسیس مرکز

^۲: رهبر معظم انقلاب - ۱۳۹۰/۷/۱۹

« لزوم و راهکارهای ایجاد و
نگهداری فضای سبز در مساجد

صدای «الله اکبر» مکبر که بلند می‌شود، می‌ایستد به تماشا؛ صف‌های منظم نماز جماعت دلش را می‌لرزاند. با وجود گلدان‌های سبز و باطراوتی که گوشه‌گوشه‌ی مسجد جا خوش کرده‌اند، خانه‌ی خدا بیشتر از همیشه شبیه بهشت شده است. حالا او هر روز به گلدان‌هایش سر می‌زند و جوانه‌های تازه‌شان را به تماشا می‌نشیند، گل‌ها روح دیگری به مسجد بخشیده‌اند و او حالا علاوه بر خادم بهشت بودن، باغبان بهشت هم هست.

« ورود گل مصنوعی ممنوع! »

بارها شنیده‌ایم که خداوند زیباست و زیبایی‌ها را دوست دارد. از آنجایی که مسجد خانه خداست، پس باید به زیباترین شکل ممکن آراسته شود. نگهداری از گل و گیاه یکی از بهترین راه‌ها برای زینت بخشیدن به محیط مسجد است، اما منظور ما گلدان‌های پرزرق و برق مصنوعی نیست. ما می‌خواهیم با استفاده از گل‌های سبز و زیبا به آرامش روح افراد کمک کنیم و محیطی چشم‌نواز داشته باشیم. از طرفی گیاهان دی‌اکسید کربن را به اکسیژن تبدیل می‌کنند،

هو را تصفیه می کنند و آلاینده های مضر را از بین می برند. مهم تر از همه در روایت آمده که نگاه کردن به رنگ سبز نشاط می آورد. مسلماً فایده های بالا فقط در گیاه طبیعی وجود دارد، نه گل و درختچه مصنوعی که زیبایی اش برای ماه های اول است و با گذر زمان، خاک گرفته، کدر و بی رنگ می شود؛ گل هایی که نه تنها روح ندارند، بلکه گاهی دست و پا گیر هم می شوند. یک باغبان خوب باید بدانند نگهداری از گل طبیعی پر در دسر و پر خرج نیست؛ اگر:

۱) گل های مقاوم را بشناسد

برای خرید گل و درختچه مناسب اولین قدم، رفتن به گلخانه است. اما شما می توانید از اهالی محل درخواست کنید هر کدام یک گلدان گل به مسجد هدیه کنند. نکته اینجاست که باید گیاهی را به مسجد ببرد که در محیط آن دوام بیاورد. گل های مقاومی که به نور و رسیدگی کمتری نیاز دارند هم وجود دارد. پس آنها انتخاب اول هستند. حال چند مورد از آنها را نام می بریم: زاموفیلیا، پوتوس، نخل دم اسبی، سانسوریا، بگونیا، آگلونما، برگ عبایی، شمعدانی، گندمی، کامپکت، شفلرا، برگ قاشقی، فیکوس، کالانوکا، حسن یوسف، برگ بیدی، انواع کاکتوس و رز زینتی این گیاهان بسیار زود با محیط سازگار می شوند و می توانند با وجود نور کم به رشد خود ادامه دهند.

۲) محیط را برای رشد گیاه آماده کند

محل نگهداری گل ها بسیار اهمیت دارد. شما باید بهترین و مناسب ترین مکان مسجد را برای سالم ماندن و رشد خوب گل و گیاه برگزینید. البته به این نکته توجه کنید که نباید گل ها مزاحم رفت و آمد اهل مسجد شوند. قرار دادن گیاهان در ضلع شرقی می تواند مناسب ترین مکان برای آنها باشد؛ چون در این قسمت

گیاهان نوروانرژی بیشتری دریافت می کنند. برای قرار دادن گل ها از مکان های زیر غافل نشوید: طاقچه های مسجد، چهارپایه کنار جامه‌ری، کنار کتابخانه، در گوشه های مسجد، روی پیت های حلبی که با کاغذ رنگی زیبا شده، آویزهای ارزان قیمت سقفی برای نصب گل کنار پنجره ها، دیوار کوب ها مانند شلف های پلاستیکی و چوبی موجود در بازار، ساخت جاگلدانی با میله ی گردی که به شکل دایره درآمده و نصب آن روی دیوار، پیچ کردن تخته چوب های مسطح ۳۰ در ۱۰۰ یا ۴۰ در ۱۰۰ به وسیله ی پایه ی نگهدارنده ی روی دیوار، استفاده از قفسه ی کتاب خالی یا استندهای چوبی موجود در بازار

فوت کوزه‌گری

- لازم نیست گلدان های سفالی بخريد، گلدان های پلاستیکی ارزان قیمت، سطل خالی ماست که با زرورق پوشیده شده یا قوطی های فلزی که رنگ کرده اید هم می تواند گلدان مسجدتان باشد.
- به وسیله ی یک اسپری (ظرف خالی شده شیشه ی شور) می توانید همیشه خاک گلدان را مرطوب نگهدارید.
- برای سرسبز نگه داشتن گیاهان می توانید علاوه بر کودهای شیمیایی، از پوست تخم مرغ، آب برنج بدون نمک، پوست میوه و کودهای گیاهی به میزان کم استفاده کنید.

« یک حیاط رؤیایی

زیباسازی مسجد فقط به محیط داخلی محدود نمی‌شود. کاشتن درخت‌های مثمر، رز، نسترن، بید و... نیز می‌تواند به زیبا شدن فضای مسجد کمک کند. می‌توانید با استفاده از وسایل دورریختنی و ایده‌های جذاب در سرسبزی محیط مسجد گام بردارید.

ایده‌های بکر، کم‌هزینه و کاربردی

- از مسجدهای با عنوان نذر فرهنگی در حیاط یا باغچه مسجد یک نهال مثمر بکارند.
- آخر سال با هماهنگی امام جماعت و نمازگزاران و با دعوت از اهالی محله، به نیت هر شهید یک درخت بکارید.
- لاستیک‌های خراب و قدیمی را رنگ‌زده، جعبه‌های چوبی میوه، بیت‌های حلبی روغن و... نیز در صورتی که کمی جلوه پیدا کنند، برای کاشتن انواع گل رز، نرگس، لاله، شقایق، کوبک، پامچال، درختچه‌های زینتی و حتی ریحان و جعفری و نعنا مناسب هستند.

« خواب زمستانی نزدیک است

زمستان فصل خواب رفتن درختان است. اگر در مسجد گیاه یا درختی دارید، در زمستان باید برای زندگی بخشیدن به آن دست به کار شوید. از هرس کردن گل‌های خود تا اواخر زمستان بپرهیزید، از آبیاری زیاد گلدان‌های خود اجتناب ورزید، گل‌های خود را از جریان سرد حفظ کنید، برای جلوگیری از یخ‌زدگی، تنه‌ی درخت را با دوغاب آهک بپوشانید، شاخه‌ی گیاهانی مانند سیکاس و

بید و... را ببندید تا به وسیله ی برف و باران شکسته نشود، در صورت بارش برف سنگین به آرامی برف را از روی شاخه ها بتکانید تا آسیب کمتری به درخت وارد شود. به طور کلی در دی ماه حصری اطراف نهال های جوان جهت در امان ماندن از آسیب جوندگان ببندید. در بهمن هرس انجام دهید، در اسفند در صورت مساعد بودن هوا کشت دوباره بهاره را شروع کنید.

باغبان بهشت بودن کار سختی نیست؛ فقط کافی است گل ها را دوست داشته باشید. آنها بیشتر از نور و خاک و محیط مناسب، به محبت و توجه نیاز دارند. با کمی همت و راهنمایی گرفتن از یک باغبان و با کمک اهالی و هیئت امنای مسجد، می توانید با کمترین خرج مسجدتان را به زیباترین شکل آراسته سازید.

« نویسنده: فاطمه دولتی

« آماده‌سازی مسجد برای موسم
نوروز و فصل بهار

سخت است از مهیا کردن مسجد برای فصل بهار بنویسیم؛ چرا که هوای مسجد همیشه بهار است و بهاری باید باشد. و لازم به ذکر نیست که بگوییم بهاری نگاه داشتن مسجد وظیفه و ماهیت شغل خادم مسجد در تمام طول سال است. با این همه فصل بهار و نوروز، بهانه‌ای برای دل‌انگیزتر شدن حال و هوای مسجد و اهالی مسجد است. اما چگونه می‌شود حال و هوای مسجد را بهاری ساخت؟ خادم مسجد برای آماده‌سازی مسجد برای فصل بهار، دو فضا و محیط را پیش و روی خود دارد که اول برای تنظیف و دوم برای زیباسازی آن‌ها باید برنامه‌ریزی کند. این دو محیط هم عبارتند از:

۱. محیط داخل مسجد

۲. محیط بیرونی مسجد

« بخش اول: تنظیف

(۱) محیط داخل مسجد

محیط داخل مسجد، تمامی فضای داخل دیوار اصلی مسجد از فضای نمازخانه و آشپزخانه و انباری و راه‌پله‌ها و... را شامل می‌شود.

(۱-۱) شبستان مسجد

همان‌طور که بیان شد در هر کدام از این محیط‌ها، دو عملیات تنظیف و زیباسازی جهت مهیا کردن آن برای آغاز فصل بهار لازم است.

(۱-۱-۱) تنظیف

الف) پنجره‌ها

اولین مکانی که باید در نمازخانه برای خادم مورد توجه قرار گیرد، پنجره‌های مسجد است.

۱) زنگ‌زدگی

اگر پنجره مسجد شما فلزی است و در زمستان احتمالاً دچار زنگ‌زدگی شده است، بهتر است جهت متوقف کردن آن زنگ‌زدگی بکشید. برای رفع زنگ‌زدگی چند راه پیش رو دارید.

- اینکه شما از نوشابه یا هر ماده اسیدی ملایمی می‌توانید استفاده کنید و هر نوشابه‌ای که فسفریک اسید درون ترکیباتش باشد، می‌تواند به عنوان یک از بین برنده زنگ استفاده شود. ماده اسیدی را روی پنجره ریخته و همه جای آن را آغشته کنید و بگذارید خیس بخورد. بعد از ۱۵ دقیقه، با یک اسفنج سخت یا سیم ظرف‌شویی نرم شروع به پاک کردن زنگ‌زدگی کنید. و اگر سطح زنگ‌زدگی بسیار زیاد است، می‌توانید این کار را با یک فویل آلومینیومی که مچاله شده و سایش آرام آن بر روی سطح زنگ‌زده انجام دهید.

- استفاده از نفت و آغشته کردن یک پارچه به نفت و کشیدن بر روی سطح زنگ‌زده.

- استفاده از روش سنتی سمباده کشیدن بر روی سطح زنگ‌زده و رفع زنگ‌زدگی.

- اسیدهای دیگری هم این روزها در بازار به فروش می‌رسد که در کیفیت کار با روش‌های بالا تفاوتی ندارند و بعضاً هزینه‌زا هم هستند.

نکته:

- پس از رفع زنگ زدگی، خادم می‌بایست از ضد زنگ برای پوشش نقطه آسیب دیده استفاده کرده و پس از آن با توجه به رنگ پنجره اقدام به رنگ آمیزی آن قسمت کند.
- اگر رنگ آمیزی جدید منجر به دورنگی پنجره و نازیبایی احتمالی آن می‌شود، پیشنهاد می‌شود تمامی پنجره را رنگ کنید.

۲) شیشه

شیشه‌های مسجد مهم‌ترین دریچه ورود زیبایی‌های بهار در مسجد هستند که می‌بایست در طول سال و به صورت دو هفته‌ای مورد نظیف واقع شوند که در بسیاری از مواقع، اینگونه عمل نمی‌شود و کار تنها به موسم بهار می‌رسد.

نکته:

- استفاده از روزنامه و شیشه‌شور بنا به علت‌های زیادی از جمله زمان‌بری و وجود احتمالی اسماء متبرکه، در مسجد توصیه نمی‌شود.
- برای پاک کردن شیشه، همیشه وسیله‌های مورد نیاز را در اختیار داشته باشید که ممکن است نیاز شوند. این وسیله‌ها، یک ابر تمیز، دستمال‌های تمیز، مواد شوینده و یک سطل آب گرم است. از شستن پنجره‌ها در هنگام ظهر و زمانی که خورشید در بالاترین وضعیت خود قرار دارد خودداری کنید؛ در این حالت هر چه شما پنجره را بشوید، سریع خشک شده و احتمال کثیف ماندن آن باقی است.
- برای تمیز کردن شیشه می‌توانید از سرکه سفید استفاده کنید. محلول سرکه و آب می‌تواند در شفافیت و براقی شیشه‌های شما معجزه‌آفرین باشد. البته در ذهن داشته باشید که نیاز نیست از میزان

زیادی سرکه استفاده کنید. حل کردن دو یا سه قاشق در یک سطل آب کافی است.

ب) کف مسجد

۱) موزاییک یا سنگ کف مسجد

ممکن است کف مسجد شما پوشیده از موکت و فرش و هر کدام از اینها به صورت تنها باشد، در هر صورت فرقی نمی کند برای تمیزی آن باید تمامی این موکت ها از مسجد خارج شده و کف آن تمظیف شود. چراکه در طول سال وجود و حضور حشرات و نشستن خاک و غبار و مسائلی از این دست در زیر موکت ها می تواند موجب آسیب هایی چون از بین رفتن فرش ها و... شود.

برای شستن کف مسجد و آشپزخانه اگر مسجد شما توان مالی دارد، از دستگاه های کف شوی خانگی یا صنعتی، بسته به وسعت مسجدتان استفاده کنید. از مهم ترین مزایای سیستم های کف شوی در مقایسه با روش های سنتی نظافت سطح، می توان به مکش آلودگی ها به صورت هم زمان با حرکت دستگاه اشاره کرد. این در حالی است که در روش های سنتی و مرسوم، آلودگی ها از مکانی به مکان دیگر منتقل می شوند. اگر مسجد این وسع مالی را ندارد، خادم می تواند برای شستن موزاییک های کف مسجد مراحل زیر را انجام دهد:

مرحله ۱) تمیز کردن مکرر با جاروبرقی

ذرات کوچک گرد و غبار و دیگر آثار باقی مانده، به خاطر شیارهای بین موزاییک ها و کاشی ها، می توانند به راحتی بین آن ها جمع شوند. استفاده از یک برس یا جارودستی ممکن است بیشتر آلودگی ها را از بین ببرد، ولی برای اینکه به بهترین نتیجه برسید، باید از یک جاروبرقی برای تمیز کردن موزاییک

وسرامیک‌های کف استفاده کنید.

مرحله ۲) استفاده از مواد پاک‌کننده مناسب

به دلیل تنوع در موادی که کف‌های موزاییکی از آن ساخته می‌شوند، مهم است که پاک‌کننده مناسبی برای تمیز کردن کاشی‌های موزاییکی تان استفاده کنید که انواع آن در بازار با قیمت زیر ده هزار تومان موجود است.

مرحله ۳) نحوه تمیز کردن کاشی

علاوه بر استفاده از پاک‌کننده مناسب، باید وسایل پاک‌کننده را نیز درست انتخاب کنید. برای مثال، بیشتر مواد کاشی‌های موزاییکی (مانند مرمر یا انواع دیگری از سنگ‌ها) نیاز دارند که شما از بررسی با موهای مصنوعی استفاده کنید که غیر سایشی باشند؛ زیرا در غیر این صورت سطح را خراش خواهید داد. هنگام استفاده از برس، با حرکت‌های ملایم و مدور، کاشی‌ها را تمیز کنید و همیشه به این توجه داشته باشید که چه فشاری به کاشی‌ها وارد می‌کنید.

نکته:

- در روش شست‌وشوی دستی، برای وقفه ایجاد نکردن در اقامه نماز، زمان پس از اقامه نماز مغرب و عشا با توجه به طولانی بودن شب‌های زمستان، زمان خوبی است.
- شستن کف یک مسجد کار شما به تنهایی نیست، از جوانان مسجدی و در غیر این صورت چند کارگر با تجربه بهره بگیرید.

۲) فرش

شست و شوی فرش های مسجد، با توجه به حجم و البته میزان استفاده از آن ها، از مهم ترین کارهای نظافت مسجد است. مناسب ترین راه برای شست و شوی فرش ها، سپردن آن ها به شرکت های فرش شویی است. مزیت این کار: ۱. شست و شوی بسیار با کیفیت تر فرش ها و موکت ها نسبت به شست و شوی دستی ۲. کاهش فشار بر روی خادم با توجه به فراوانی کارهای آماده سازی مسجد برای فصل بهار ۳. استفاده از آب بسیار کمتر و عدم اسراف در این موضوع با توجه به شرایط آبی کشور. اما اگر این امکان برای مسجد فراهم نیست، تمیز کردن فرش به دو صورت امکان پذیر است:

۱. نظافت بدون شست و شو با شامپو فرش های موجود در بازار؛

۲. شست و شوی فرش با آب و مواد شوینده.

نظافت بدون شست و شو با شامپو فرش

شست و شو با شامپو فرش تنها برای زمان هایی کاربرد دارد که بیشتر چهار ماه از شستن فرش های مسجد نگذشته باشد و فقط پرزهای فرش های مسجد کثیف به نظر برسد. بر خلاف شست و شوی فرش، اگر خادم مسجد نکات زیر را در این موضوع به کار ببندد، برای شامپو کردن فرش نیاز به زور بازو نیست.

طریقه صحیح استفاده از شامپو فرش

اول: قبل از شامپو کردن حتما روی فرش را جارو کنید؛

دوم: یک لیتر آب و دو فنجان شامپو فرش را درون ظرفی ریخته و خوب هم

بزیند تا کف کند (هر بار این کار را تکرار کنید)؛
سوم: کف شامپو فرش را با یک تور یا اسفنج روی فرش بمالید. حرکت اسفنج بر روی
فرش باید به آرامی صورت پذیرد؛ (زیرا فقط پرز فرش شما کثیف شده) است.

توضیح:

- اگر به جای کف شامپو، از آب آن استفاده کنید، فرش نه تنها تمیز نمی‌شود، بلکه لوچ و چسبنده شده و دیرتر خشک می‌شود، زیرا رطوبت به ریشه‌های فرش رسیده و ریشه‌ها در محیط مرطوب می‌پوسند و اگر چند بار این کار را تکرار کنید، به مرور زمان فرش شما حتما می‌پوسد.

- کف شامپو فرش، کثافات روی پرزهای فرش را در خود حل کرده و ظرف نیم ساعت در مجاورت اکسیژن هوا ناپدید می‌شود که در این مدت نباید روی فرش راه بروید.

۱. از قسمت بالای فرش شروع به کار کنید تا روی قسمت‌هایی که کف شامپو را مالیده‌اید، راه نروید؛

۲. پس از نیم ساعت یک دستمال زبر و یا تور پرده را روی فرش بمالید (این عمل را در جهت خواب فرش انجام دهید)، سپس با یک جاروی زبر یا جاروی چوبی آن را به سمت خواب فرش جارو بزیند؛

۳. در نهایت با یک برس قدیمی، فرش خود را شانه کنید. این کار باعث می‌شود پرزها سر جای خود قرار بگیرند و فرش مسجد شما نرم و زیبا به نظر برسد.

شست‌وشوی فرش با آب و مواد شوینده

همان‌طور که در سطرهای قبل گفته شد، الویت مسجد باید شست‌وشوی

فرش‌ها در خارج از مسجد و توسط شرکت‌های فرش‌شویی باشد. اما اگر این امکان وجود نداشت، به هر دلیلی در شست‌وشوی فرش با دست، رعایت نکات زیر اهمیت ویژه‌ای دارد:

۱. در انتخاب مکان شستن فرش‌های مسجد، استفاده از زمین سخت، سیمانی، موزاییک یا زمین شیب‌دار بهتر است.

۲. خادم باید توجه داشته باشد که جریان آب باید به صورت دوش و با حرارت معمولی باشد. از آب گرم در شست‌وشوی فرش دستباف یا ماشینی استفاده نمی‌شود.

۳. فرش‌های ماشینی به علت داشتن مواد پلاستیکی در گره‌ها و تار و پود، پس از شست‌وشو نرمی و لطافت خود را از دست می‌دهند. در فرش‌های دستبافت هم، که رنگ پس می‌دهد، آب گرم رنگ پس داده شده را در قسمت‌های روشن فرش تثبیت می‌کند که رنگ‌برداری آن‌ها سخت و هزینه‌بردار است. فرش‌هایی هم که چله آن‌ها از پشم و ابریشم یا گره‌های ابریشمی باشد، کیفیت‌شان پس از شست‌وشو کاسته می‌شود.

۴. در شست‌وشوی فرش از مواد قلیایی نباید استفاده شود.

۵. از شوینده‌های خنثی استفاده شود (مانند پودر دستی که باید قبل از استفاده در آب حل شود، شامپوی فرش، مایع ظرف‌شویی یا پودر صابون حل شده برای فرش‌هایی که چربی روی آن‌ها ریخته شده است).

۶. فرش دستباف را از قبل خیس نکنید، به خصوص فرش‌هایی که رنگ پس می‌دهند. در این صورت قسمت‌های روشن فرش نیز رنگی می‌شود.

۷. فرش‌هایی را که رنگ پس می‌دهد، پس از شست‌وشو با برس پلاستیکی و

آب گیری، لوله نکنید و هرگز داخل لوله آب نگیرید.

۸. فرش شسته شده را کاملاً آب گیری کرده با پارو و سپس با دستمال نخی یا حوله‌ای آب و پرز آن را کاملاً بگیرید و یک ساعت به همان حالت روی زمین بگذارید تا قسمت‌هایی که رنگ پس می‌دهد با قسمت‌های دیگر فرش تداخل پیدا نکند.

۹. وقتی فرش یک ساعت روی زمین به صورت پهن شده ماند، مابقی رطوبت خود را از دست می‌دهد و آماده پهن کردن می‌شود.

۱۰. فرش نیمه مرطوب از پشت، در سایه (نور غیر مستقیم خورشید) در معرض هوا آویخته شود.

۱۱. برای فرش‌های ماشینی و دستبافت هم که رنگ پس نمی‌دهند، روش شست‌وشو به همین صورت است. اگر هنگام پهن کردن فرش دوباره روی آن آب بگیرید، ریشه‌های آن حتماً زرد خواهد شد.

۱۲. پس از خشک شدن فرش، آن را با جاروی چوبی یا برس سر، به سمت خواب فرش جارو یا برس بزنید تا تمام طرح‌های فرش سر جای خود قرار بگیرد و فرش شما زیبا و شکیل تر و تمیز دیده شود. (جارو برقی چون به صورت رفت و برگشت روی فرش کشیده می‌شود، خواب فرش را به هم زده و از زیبایی آن می‌کاهد).

ج) **تنظیف دیوار**

پرده

در **تنظیف دیوارها**، شستن پرده‌ها اولویت اول است. با توجه به اندازه پرده‌ها، در اینجا هم همچون موضوع فرش‌ها، توصیه می‌شود پرده‌های مسجد را به اتوشویی‌ها و خشک‌شویی‌ها واگذار کنید که هم از حیث کار و زمان و هم از حیث کیفیت شست‌وشو برای مسجد انتخاب بهتری است.

حالا با در نظر گرفتن عدم امکان مسجد برای بیرون‌سپاری شست‌وشوی پرده‌ها، نکاتی را درباره شست‌وشوی به اصطلاح خانگی آن‌ها را باید خادم مسجد در نظر بگیرد.

- قبل از شست‌وشو، به پشت پرده خوب نگاه کنید. در صورت پوسیدگی در اثر آفتاب یا کشیدگی‌های مختلف بهتر است آن را عوض کنید.

- هنگامی که پرده‌های مسجد را بیرون می‌آورید، پیش از خارج کردن گیره‌ها از آن‌ها، ابتدا محل‌های قرارگیری گیره‌ها را بر روی نوار پرده علامت‌گذاری کنید. با این کار پس از شست‌وشو می‌توانید به راحتی گیره‌ها را در محل‌های قبلی وصل کنید تا فرم پرده‌تان به هم نریزد.

- پیش از اینکه پرده را مستقیماً داخل ماشین لباس‌شویی بیندازید، آن را بیرون از مسجد برده و خوب تکان دهید تا گرد و خاک از روی آن پاک شود.

- پرده‌ها را پس از شست‌وشو به صورت نمدار آویزان کنید. به این صورت چروک‌های موجود در پارچه هم زمان با خشک شدن آن صاف می‌شود و دیگر نیازی به اتوکشی به مدت طولانی نخواهد بود.

الف. شست‌وشوی پرده با دست

- معمولاً برای شست‌وشوی پرده‌های قابل شست‌وشو باید آن‌ها را در آب ولرم با پودر پاک‌کننده استاندارد، به مدت یک ساعت خیس داد و سپس به طور ملایم چنگ زد و دوباره آب‌کشی کرد.
- برای شست‌وشوی پرده، از صابون ملایم یا مایع ظرف‌شویی استفاده کنید.
- اگر بسیار تمیز بودن پرده برای شما اهمیت دارد، برای شست‌وشوی پاکیزه‌تر پرده، استفاده از صابون‌های شست‌وشو توصیه می‌شود و برای رفع سیاهی دوده روی پرده نیز اضافه کردن یک لیوان نفت به آبی که در آن پرده خیس داده شده، بسیار مفید است.
- برای سفیدتر شدن پارچه‌های سفید می‌توان از کمی مواد سفیدکننده نیز استفاده کرد. بدین ترتیب که پس از شست‌وشوی پرده، مقدار معینی از محلول سفیدکننده را همراه با آب در داخل ظرفی که بهتر است از جنس پلاستیک باشد ریخته و پرده را به مدت نیم ساعت در آن خیس داد و سپس آب‌کشی کرد.

نکته:

- لازم به تذکر است که مواد سفیدکننده برای الیاف پارچه نیز بسیار مضر بوده و آن‌ها را کم دوام می‌کند.
- برای شست‌وشوی پرده‌های تور، از سفیدکننده‌ها استفاده نکنید، چراکه باعث کدر شدن آن‌ها خواهد شد. بهترین راه اضافه کردن جوش شیرین به اندازه پودر مصرفی است.

- برای خوشبو شدن پرده‌ها از نرم‌کننده لباس استفاده کنید.
- پس از آب‌کشی باید پرده را به طور منظم روی طناب پهن کرد تا خشک شود.
- اگر پارچه نخی جدیدی برای مسجد تهیه کرده‌اید و احتمال آب رفتن آن‌ها وجود دارد، ابتدا پارچه را در محلول آب و نمک (به میزان ۱ قاشق سر صاف نمک طعام در هر لیتر آب)، به مدت ۲۴ الی ۴۸ ساعت به صورت مچاله قرار دهید. پس از طی این مدت زمان، پارچه را آب‌کشی کرده و اتو بزنید. سپس شروع به دوختن پرده کنید. این کار برای پارچه‌هایی که احتمال رنگ دادن آن‌ها وجود دارد نیز سبب تثبیت رنگ‌های موجود می‌شود.

ب. شست‌وشوی پرده با ماشین لباس‌شویی

- خادم مسجد می‌تواند شست‌وشوی پرده‌های بدون آستر را با ماشین لباس‌شویی و دمای پایین انجام دهد.
- یادتان باشد که پرده‌های مدل دار، بزرگ و چند رنگ را به هیچ وجه با ماشین لباس‌شویی نشویید.
- به جای شستن پرده‌های بزرگ با ماشین لباس‌شویی، آن‌ها را داخل حوض (اگر مسجد حوض دارد) و در غیر این صورت در ظروف بسیار بزرگ خیس کنید تا آسیب نبینند.
- برای شست‌وشوی پرده با ماشین لباس‌شویی باید از درجه آب ولرم استفاده کرد. بهتر است که از درجه خشک‌کن استفاده نشود.

غبارروبی پرده:

اگر وضعیت پرده‌های مسجد به ترتیبی بود که نیازی به شست‌وشو نداشت و با گردگیری، نظافت آن برای فصل بهار انجام می‌شود، خادم باید دقت داشته باشد که برای گردگیری پرده‌ها و زدودن گرد و خاک، در هر یک از جاروبرقی‌های خانگی و صنعتی، سَری مخصوصی برای این منظور قرار داده شده است که با نصب آن بر روی میله جاروبرقی می‌توان فرآیند گردگیری را انجام داد.

دیوار:

شست‌وشوی دیوارهای مسجد به مناسبت آغاز فصل بهار اگر چه کاری طاقت فرسا و سخت است، اما برای خادم و مسجد نتیجه فوق‌العاده‌ای خواهد داشت.

الف) رنگ روغن

اگر دیوار مسجد شما از جنس رنگ روغن است، می‌توانید این راهکارها را به کار ببندید. وسایل لازم برای نظافت دیوارها:

ابر اسفنجی خشک، مایع ظرف‌شویی، برس نرم زمین‌شور، چند عدد اسفنج، دستمال‌های حوله‌ای، پارچه کهنه‌های غیر قابل استفاده، دو عدد سطل و نردبان.

اول: کف زمین نزدیک دیوار، پارچه کهنه‌های غیر قابل استفاده را پهن کنید تا کف مسجد کثیف نشود.

دوم: با یک برس خیلی نرم ابتدا گردوغبار و چیزهای چسبیده به دیوار را بگیرید.

سوم: در ادامه از یک ابر اسفنجی خشک استفاده کنید تا کثیفی‌های روی دیوار را پاک کند.

چهارم: یک سوم یکی از سطل‌ها را با آب گرم پر کنید.

پنجم: مقداری مایع ظرف‌شویی به اندازه‌ای که یک سینک پر از ظرف را تمیز کند، به سطل اضافه کنید. این سطل تمیز کننده شما خواهد بود.

ششم: سطل دوم را خالی نزدیک سطل قبلی قرار دهید و از آن برای فشار دادن اسفنج استفاده کنید.

هفتم: کمی از اسفنج را داخل سطل تمیز کننده تا حد مرطوب شدن فرو ببرید.

هشتم: دیوار را از بالا به پایین با این اسفنج تمیز کنید. برای جاهای بلند از نردبان استفاده کنید.

نهم: بعد از تمیز کردن هر قسمت، اسفنج را داخل سطل خالی فشار دهید.

دهم: لک‌های باقی مانده را تمیز کنید.

یازدهم: این مراحل را تا تمیز شدن کامل دیوار ادامه دهید.

دوازدهم: با استفاده از دستمال حوله‌ای، دیوار را خشک کنید.

ب) گچ

اگر دیوار مسجد هنوز از جنس گچ است و رنگ نشده، ابتدا می‌بایست با جارو برقی غبار را از دیوار بزدايید و سپس برای تمیز کردن، قسمت‌هایی که خیلی سیاه شده است و پاک نمی‌شود، از سمباده تمیز استفاده کنید. همچنین محلول جوش شیرین نیز می‌تواند تا حدودی لکه‌های روی دیوار گچی پاک کند.

ج) سنگ مرمر

ممکن است قسمتی از جداره داخلی مسجد شما را سنگ مرمر تشکیل داده باشد که به مرور زمان بر اثر کشیده شدن دست بچه‌ها و تکیه دادن افراد و

عوامل دیگر، شفافیت خود را از دست داده باشد. بدین منظور در درجه اول از دستگاه‌های کف‌شو استفاده کنید که در این مورد هم بهترین امکان برای شما هستند. و اگر چنین امکانی برای شما نبود:

به شما توصیه می‌شود که از شوینده‌های سنگ کف استاندارد برای تمیز کردن سنگ مرمر استفاده نمایید. پس از تهیه پاک‌کننده شما می‌بایست به ترتیب گام‌های زیر را دنبال نمایید.

۱. سطلی کاملاً تمیز برداشته و آن را با آب سرد و تمیز پر کنید. (یادتان باشد که به هیچ عنوان از آب گرم و داغ استفاده نکنید. برخی بر این باورند که آب داغ بهتر می‌تواند سطوح را تمیز نماید. اما به شما توصیه می‌کنیم که نحوه استفاده و دستورالعمل پاک‌کننده کف را جدی بگیرید. در حقیقت مواد خاصی در برخی مواد شوینده وجود دارد که به سادگی می‌توانند کف شما را تمیز نمایند. آب داغ، اثر این مواد را خنثی کرده و یا آن‌ها را تضعیف می‌کند. پس باز هم تأکید می‌کنیم که از آب سرد استفاده شود.)

۲. مواد شوینده را در آب سرد بریزید. همان گونه که گفتیم این مواد، می‌بایست از لحاظ اسیدی و بازی بودن در حالت خنثی باشند. در ریختن این مواد عجله نکرده و به اندازه از آن مصرف نمایید.

۳. به کمک کف‌شوی خود، به آرامی همانند همیشه روی دیوار راتی بکشید. یادتان باشد برای اینکه مواد شوینده به همه نقاط برسد، هیچ نقطه‌ای را به حالت خشک باقی نگذارید.

۴. پس از آنکه یک بار به آرامی کل دیوار راتی کشیدید، سطل را پر از آب تمیز کرده و به کمک این آب، دوباره روی آن بکشید تا کف پاک شود.

۵. نیم ساعت پس از این فرآیند به هیچ عنوان به دیوار دست نزنید تا نتیجه کارتان را ببینید.

۶. با توجه به اینکه مادر مراحل بالا، یک تمیز کردن نسبتاً سطحی و ایمن از هر گونه آسیب به سنگ دیوار را برایتان یادآور شدیم، بعید نیست که علایم خراش و یا قسمت‌هایی که به مواد خاصی آغشته هستند، در این پروسه پاک‌سازی نشوند. برای این منظور شما باید به کمک یک دستمال (ترجیحاً پشمی یا نمد یا هر دستمال نسبتاً سخت) و مایع پاک‌کننده، این نقاط را یکی پس از دیگری پاک نمایید. یادتان نرود که در این پروسه، شما می‌بایست دستمال را روی نقطه به صورت خطی حرکت داده و اکیداً از حرکت دورانی پرهیز نمایید. حرکت دایره‌وار یا دورانی در این موارد، باعث می‌شود که خراش روی سنگ گسترش یابد.

د) پنکه

اگر مسجد شما دارای پنکه‌های سقفی قدیمی است و قصد تعویض آن را ندارید، تمیز کردن آن می‌تواند به فضای مسجد شما جلوه خوبی بدهد. برای تمیز کردن این پنکه‌ها، نیاز به نردبان‌های بلند دارید، اما پیش از آنکه نردبان خود را در محل مورد نظر مستقر کنید، یک پارچه بزرگ زیر پنکه روی زمین بیاندازید تا فرش مسجد کثیف نشود. سپس سعی کنید با محکم کردن نردبان، بالا رفته و در ابتدای پنکه را با پارچه‌ای خیس از غبار خالی کنید، پس از این کار با اسکاچ یا ابر آغشته به مواد شوینده، روی پنکه را با قدرت بیشتر تمیز کنید.

نکته:

- اگر پنکه مسجد شما رنگ خود را از دست داده، از رنگ کردن آن دریغ نورزید که زیبایی خاصی به مسجد می‌دهد.
- نکته: بعد از تمیز کردن پنکه و با قطع برق مسجد می‌توانید به سیم‌های متصل به پنکه سر و سامانی بدهید و با چند طناب کوچک، آن‌ها را از آن حالت بی‌انضباط در بیاورید.

هـ) لوستر

معمولاً در مساجد بزرگ از لوسترهای مرکزی بزرگ برای روشنایی استفاده می کنند که از وسیله مهمی در حفظ زیبایی و ایجاد طراوت بهاری مسجد است. بنابراین، خادم مسجد می بایست لوستر را بارها کارهایی ساده تمیز نماید.

تمیز کردن لوسترهای کریستالی

اگر مسجد شما لوستر کریستالی دارد، برای تمیز کردن آن ها ساده ترین و مؤثرترین راه، استفاده از محلول آب و الکل است. برای این کار مراحل زیر را انجام دهید:

مرحله اول: کلید برق لوستر را قطع کنید. البته بهتر است برق را از ورودی آن به مسجد، به طور کامل قطع کنید؛ زیرا بنا به گفته نصاب لوستر شرکت، در برخی از مساجد مشاهده می شود که برق کشی ساختمان دچار نقص بوده و یا به اشتباه به جای قطع کردن «فاز»، کلید برق «نول» را قطع می کنند که در نتیجه امکان برق گرفتگی در این حالت وجود دارد.

مرحله دوم: زیر لوستر یک پارچه پهن کنید تا اگر چند قطره آبی که احتمالاً از لوستر خواهد ریخت روی این پارچه بریزد.

مرحله سوم: در یک ظرف به میزان یک قسمت الکل و سه قسمت آب بریزید و سعی کنید قسمت های کریستالی لوستر تان را در این محلول غوطه ور نمایید و بدون آنکه از پارچه استفاده کنید، بگذارید تا لوستر تان خشک شود. از نتیجه حاصل شده شگفت زده خواهید شد.

تمیز کردن لوستر برنزی و ریختگی

مرحله اول: لامپ ها و حباب های روی لوستر را به آرامی باز کنید. در

نظافت لامپ‌ها دقت کنید؛ زیرا وجود گرد و خاک روی لامپ، باعث گرم شدن بیش از حد لامپ و در نتیجه طول عمر کمتر و مصرف بیشتر برق می‌شود.

برای تمیز کردن حباب‌ها یا لاله‌ها از محلول آب گرم و پودر صابون استفاده کنید. بهتر آن است که حباب‌ها را حداقل نیم ساعت درون محلول گذاشته تا خوب خیس خورده و راحت‌تر تمیز شوند.

مرحله دوم: در این مرحله شما باید بدنه لوستر را تمیز کنید. برای انجام این کار از یک دستمال مرطوب استفاده کنید. به دلیل جود آب کاری روی این لوسترها، نباید از مواد شوینده قوی استفاده کرد؛ زیرا جلای لوستر مسجد شما را از بین می‌برد. حال اگر با دستمال مرطوب نتیجه حاصل نشد، می‌توانید از پودر صابون با درصد پایین استفاده کنید.

مرحله سوم: در این مرحله حباب‌ها و آویزهای لوستر را دستمال کشیده و روی لوسترتان قرار دهید. برای نصب لامپ‌ها نیز صبر کنید تا لوسترتان به طور کامل خشک شود.

لوسترهای برگی

برای تمیز کردن لوسترهای برگی مسجد دو راه وجود دارد: در صورتی که نظافت لوستر را در فاصله‌های زمانی کوتاه انجام می‌دهید، با استفاده از دستمال نمدار قسمت داخلی برگ که اغلب گرد و خاک در آنجا تجمع می‌کند را تمیز نمایید. حال اگر استفاده از دستمال مرطوب کارگشا نیست و شست‌وشوی برگ‌ها الزامی است، مراحل زیر را به ترتیب انجام دهید:

مرحله اول: کلید برق لوستر را خاموش کنید. این کار را از طریق کلید روی دیوار انجام دهید و نه توسط ریموت کنترل، اگر این کار توسط

کنترل لوستر صورت پذیرد.

مرحله دوم: زیر لوستر خود پتویی زخیم و نرم پهن کنید تا در صورت افتادن قطعات از دستتان، شکسته نشوند.

مرحله سوم: اگر نقشه نصب لوستر تان را دارید که هیچ، در غیر این صورت با استفاده از دوربین عکاسی یا تلفن همراه خود از لوستر تان عکس بگیرید، تا ترتیب قطعات را فراموش نکنید.

مرحله چهارم: قطعات و برگ‌های لوستر را به ترتیب باز کرده و به همان شکلی که روی لوستر تان نصب بوده به تفکیک نوع قطعه کنار هم قرار دهید.
مرحله پنجم: قطعات لوستر را به همان ترتیبی که در مرحله قبل تفکیک کرده‌اید با مواد شوینده و ترجیحا پودر صابون شسته و با استفاده از حوله و یا دستمال خشک نمایید.

مرحله هفتم: سینی بالای محصول را با استفاده از یک دستمال نرم که آغشته به شیشه پاک‌کن و یا مایع آب و صابون است پاک کرده و خشک کنید. سعی کنید رطوبت به قسمت‌های برقی لوستر شما نرسد. در صورت مواجه شدن با این اتفاق، لوستر تان را تا خشک شدن کامل روشن نکنید.

مرحله هشتم: قطعات باز شده را به همان ترتیب اولیه روی لوستر نصب کنید.

(و) مهتابی‌ها

مهتابی‌ها یا همان سیستم‌های روشنایی قدیمی ساختمان‌ها، هنوز از عناصر مهم سیستم روشنایی مساجد هستند که تمیز کردنشان هم نور ساطع شده از آن‌ها را افزایش می‌دهد و هم باعث زیباتر شدن مساجد در ابتدای سال جدید می‌شود.

برای تمیز کردن مهتابی‌ها بهتر است آن‌ها را از پایه‌شان جدا کرده و بر روی پارچه‌ای به صورت افقی بگذارید، سپس با پارچه‌ای مرطوب و نرم به صورت کشویی و نه دورانی آن را تمیز کنید و در آخر رطوبت باقی مانده را خشک کنید و پس از پاک کردن پایه مهتابی، آن را سر جای خود بگذارید.

ز) منبر چوبی

منبرها از جمله ویتترین‌های زیبای مساجد هستند که معمولاً هم‌خدا به پاک‌سازی و تمیزی آن‌ها بی‌توجهند. برای نگهداری و تمیزی منبرهای چوبی باید مراحل زیر را به دقت انجام دهید:

قبل از هر چیز توجه داشته باشید که منبر و صندلی و سایر وسایل چوبی مسجد را از نور خورشید، منابع گرما و رطوبت دور کنید. این عوامل به خشک شدن یا بید زدن و رنگ پریده شدن چوب منجر می‌شوند. پس مرحله اول پیش از برق انداختن وسایل چوبی، نگهداری مناسب آن‌هاست.

۱) اولین گام گردگیری

برای تمیز کردن و برق انداختن منبر و وسایل چوبی، به طور کلی گردگیری آن‌ها اولین قدم است. از یک پارچه بدون پرز یا ماهوت پاک‌کن استفاده کرده و گرد و غبار نشسته بر روی سطوح چوبی را پاک کنید. فراموش نکنید که استفاده از پارچه‌های زبر، سطح چوبی مورد نظر شما را خراش خواهد داد. پس آن‌ها را فراموش کنید.

۲) مشخص کردن نوع چوب در تمیز کردن وسایل چوبی

در مرحله بعد، نوع چوب را مشخص کنید و برای تمیز کردن آن روش مناسب را پیدا کنید؛ به طور مثال چوب‌های گردو را هر روز دستمال نرم بکشید تا گرد و خاک نگیرند. اگر لکه‌های سفیدی روی چوب دیدید، با مقداری کمی خمیر دندان آن‌ها را پاک کنید.

۳) روغن خانگی برای برق انداختن وسایل چوبی مسجد

می‌توانید برای تمیز کردن منبر و به طور کلی وسایل چوبی مسجد، روغن خانگی درست کنید. برای تهیه این روغن، روغن بزرک و عصاره صمغ را به مقدار مساوی بجوشانید. مواد را با هم مخلوط کرده و با یک دستمال نرم، آن را به چوب بمالید و به سادگی برق انداختن منبر و صندلی‌های چوبی مسجدتان را انجام دهید. این روغن یا هر روغن تجاری دیگری در بافت چوب نفوذ می‌کند و اگر سال‌ها استفاده کنید، اثاثیه چوبی‌تان همیشه تازه می‌ماند و درخشندگی طبیعی خود را نگه می‌دارند.

نکات تمیز کردن و برق انداختن وسایل چوبی

• برای تمیز کردن منبر رنگ شده

سر جارو برقی برس وصل کرده و چوب‌های رنگ شده را با آن تمیز کنید، یا به جای آن با یک دستمال خشک سطح چوب را تمیز کنید.

• برای تمیز کردن لکه‌ها از منبر و سایر وسایل چوبی

با یک اسفنج مرطوب لکه‌ها و اثر انگشت‌ها را از روی وسایل چوبی پاک کنید. اسفنج را فشار دهید تا آب اضافی بیرون بریزد، چون اگر چوب خیس شود باد می‌کند یا لکه‌دار می‌شود.

• برای تمیز کردن کاغذهای چسبیده به منبر

هیچ وقت با یک کارد یا تیغ و نظایر آن به جان وسایل چوبی نیفتید؛ چراکه با این عمل به وسایل چوبی شما آسیب وارد می‌شود. در چنین مواقعی می‌توانید از روغن‌های مایع کمک بگیرید. به این صورت که چند قطره روغن روی کاغذ بریزید و لحظه‌ای صبر کنید، سپس با پارچه نرمی مالش دهید و این عمل را آن قدر تکرار کنید تا کاغذ به کلی از چوب کنده شود.

• تمیز کردن و برق انداختن منبر و وسایل چوبی پولیش شده

از محلول‌های مخصوص پولیش و یا پارافین استفاده کنید. پارافین، خراش‌های چوب را می‌پوشاند و فقط کافی است سالی ۲ بار این کار را انجام دهید. استفاده از محلول راحت‌تر از پارافین است، اما باید بیشتر این کار را تکرار کنید، مثلاً سالی ۳ یا ۴ بار. از همه راحت‌تر، پولیش‌های اسپری است، اما چون حاوی سیلیکون است ممکن است سطح چوب را لغزنده کند و یا به صورت توده جمع شود.

• برای تمیز کردن و برق انداختن وسایل چوبی خاص

چوب‌های خیزران، بامبو، بید و... نیاز به رطوبت دارند تا شکننده و فرسوده نشوند. هرچند وقت یکبار به این چوب‌ها آب اسپری کنید تا حالت بگیرند. به غیر از نی بوری که رطوبت زیاد باعث خراب شدنش می‌شود.

نکات

- هنگام پولیش کاری و برق انداختن وسایل چوبی، دستکش پارچه‌ای دستتان کنید تا اثر انگشت باقی نماند.
- برای ساخت روغن خانگی برای برق انداختن وسایل چوبی دقت کنید که عصاره صمغ قابل اشتعال است و دود شدیدی تولید می‌کند، پس در فضای باز و دور از آتش و سیگار استفاده کنید. همچنین هنگام مخلوط کردن روغن بزرک و عصاره صمغ، از دستکش پلاستیکی استفاده کنید تا به پوست‌تان آسیبی نرسد.

ص) مَهر

مَهر از مقدس‌ترین اشیاء درون مسجد است که همچون منبر متأسفانه کمتر مورد توجه خدام محترم قرار می‌گیرد. برای زیباسازی و نونواری مسجد در آستانه سال جدید، مهر را هرگز از یاد نبرید.

۱. مهرهای شکسته را از مهرهای سالم جدا کرده، آن‌ها را کنار بگذارید.
۲. مهرهایی که تیره شده را اگر در وسیع مالی مسجد هست، به علت مسائل بهداشتی و... جدا کنید. در غیر این صورت با یک سمباده تمیز آن‌ها را ساییده تالک‌ها و رنگ تیره آن‌ها از بین برود.

۲) محیط بیرونی مسجد

الف) دیوار بیرونی مسجد

ممکن است دیوارهای مسجد شما، مثل بسیاری از مساجد کشور، عرصه تاخت و ساز اعلانات و تبلیغات شرکت‌ها و مؤسسات مختلف باشد، برای آغاز فصل بهار یکی از وظایف شما پاک‌سازی دیوارهای بیرونی مسجد است.

برای این کار دوراه پیش‌روی خادم مسجد قرار دارد:

۱. تماس با شهرداری برای پاک‌سازی دیوارهای مسجد.

۲. جدا کردن دستی برچسب‌های تبلیغاتی. برای این کار می‌بایست با ریختن آب بر روی کاغذها، چند دقیقه‌ای آن‌ها را مرطوب کرده و پس از عملیات مرطوب‌سازی، با کاردک، به آسانی آن‌ها را از روی دیوار جدا کنید.

ب) درب مسجد

درب‌های آهنی مساجد می‌توانند اولین تصویر مراجعه‌کنندگان مسجد به خانه خدا باشند. اگر درب مسجد آهنی باشد، خادم مسجد می‌تواند برای تنوع در کار، هر ساله در آستانه عید نوروز آن‌ها را رنگ کند.

پیشنهاد:

۱. برای درب مساجد تمام سعی خود را بر استفاده از رنگ شاد و روشن بگذارید.

۲. ترکیبات دو رنگ هم برای درب مساجد می‌تواند ترکیب فانتزی و زیبایی باشد.

ج) باغچه

هستند مساجدی که در حیاط خود باغچه‌های کوچکی دارند و عموماً با بی توجهی به حال خود رها شده‌اند. اگر از آن دسته خادمانی هستید که با طبیعت ارتباط خوبی دارید و بهار را فرصتی گرانبها برای این کار می‌دانید، مطلب زیر را به دقت بخوانید.

بیشتر خدام در این فصل دیگر کاری به باغچه ندارند و اگر داخل مسجد گیاهی داشته باشند، بیشتر وقت‌شان معطوف گیاهان داخل ساختمان می‌شود. به هر روی، کارهای کوچک و مهمی در باغچه هست که به فصل زمستان ارتباط دارد و برای زیبایی مسجد در فصل بهار ضروری است. این کارها در واقع مقدمه‌ای هستند برای فرار سیدن بهار و داشتن باغچه‌ای زیبادر سال آینده.

۱) اصلاح خاک

در صورتی که خاک باغچه حاصل خیز است، نیاز به تهیه خاک و حتی کود حیوانی نیست. در غیر این صورت لازم است کیفیت خاک را تغییر دهید. اگر خاک بیش از اندازه سبک و قابل نفوذ باشد، با اضافه نمودن خاک سنگین اصلاح می‌شود؛ به همین ترتیب برای خاک‌های رسی و سنگین لازم است قدری ماسه تهیه شود. اما کود پوسیده حیوانی این خاصیت را دارد که می‌تواند کیفیت هر نوع خاکی را تغییر داده و آن را حاصل خیز نماید. با توجه به اثر بخشی کود حیوانی پوسیده و تأثیری که روی خواص فیزیکی و شیمیایی خاک می‌گذارد، استفاده از این نوع کود برای هر نوع زمینی توصیه می‌شود.

۲) پاک‌سازی باغچه

خدام مسجد باید توجه داشته باشد که بقایای گیاهی و علف‌های هرز را باید

از خاک خارج کند. اما در زمین خشک چنین کاری امکان پذیر نیست. ابتدا زمین را آبیاری نموده و تا فردای روز بعد منتظر باشید رطوبت خاک کم شود. سپس به خارج نمودن علف‌های هرز اقدام نمایید. هم‌زمان با پاک‌سازی زمین، کار زیر و رو نمودن خاک را انجام دهید.

۳) زیر و رو کردن خاک

همان‌طور که گفته شد، زیر و رو کردن خاک باید زمانی انجام شود که خاک قدری رطوبت داشته باشد، اما گل نباشد. بعد از پخش کردن کود پوسیده حیوانی در زمین، باید آن را بیل زد.

یک روز آفتابی دست به کار شوید. اگر وسعت باغچه شما زیاد است و خارج از توان شماست، می‌توانید با هماهنگی امام جماعت از جوانان مسجد برای این کار استفاده کنید. اما ممکن است گاهی آن‌ها اطلاعات کافی نداشته باشند. بنابراین، باید ضمن نظارت بر کار کارگران، از آن‌ها خواسته شود که خاک را در عمق بیشتری بیل زده و کود حیوانی را نفوذ دهند. باغچه باید به همین حالت تا آخر زمستان حفظ شود تا آب باران و برف کاملاً وارد خاک شود.

در طول زمستان، هنگامی که هوا خیلی سرد است به زمین آب کافی بدهید تا در اثر یخ بستن، تخم و لارو آفات از بین برود. بعد از رفع خطر یخبندان و تمام شدن زمستان، زمین باید به صورت یکنواخت درآمده و گیاهان مورد نظر در آن کاشته شوند.

نکته پایانی

خادم عزیز باید توجه داشته باشد که خلاقیت در نظم ایجاد می‌شود، و یکی از ارکان نظم، نظافت است. بنابراین، با نظافت مسجد، در ابتدا فرصت ایجاد خلاقیت برای زیباسازی مسجد را به وجود آورید و قسمت دوم پرونده آماده‌سازی مسجد برای روزهای بهار قطعاً باید پس از مرحله اول انجام شود.

« بخش دوم: زیباسازی

زیباسازی مسجد بیشتر از هر امر دیگری، امری ذوقی و خلاقانه است و شاید مثل بخش نظیف نتوان راهکار مشخصی برای آن ارائه داد. محدودیت‌های خدام هم در این بخش شایان توجه است. خدام شاید به خاطر فضای سنگین مساجد ما که به غلط هم چنین فضایی در آن‌ها رواج دارد، نتوانند ایده‌های خود را اجرایی کنند. به هر صورت با گفتمان و اقناع امام جماعت و هیئت امناء، امیدواریم که مسجد فرصتی برای ایده‌های خلاقانه و محیطی زیبا برای جامعه مؤمنان باشد.

در بخش قبل توضیح دادیم که زیباسازی هم مانند نظیف در دو بخش ۱. محیط درون مسجد و ۲. محیط بیرونی مسجد قابل انجام است. بنابراین، چند ایده‌ای را برای هر کدام از این بخش‌ها مطرح کرده و باقی ایده‌ها را به خلاقیت و تلاش خدام برای انجام ایده‌های خلاقانه و امی گذاریم.

۱) زیباسازی محیط درون مسجد

رنگی کردن شیشه‌های پنجره‌ها، لابد تصویر زیر را بارها دیده‌اید و به اعجاز

رنگ‌ها در آن اعتراف کرده‌اید. فکر می‌کنید آیا چنین طرحی در مسجد شما امکان بروز و ظهور ندارد؟ به عکس خوب نگاه کنید! اگر اندکی حوصله و هماهنگی با مسئولین مسجد وجود داشته باشد، با استفاده از شیشه‌های رنگی می‌توان چنین صحنه‌هایی را در بهار سال پیش‌رو و در روزهای آفتابی آن در مسجد شما شاهد باشیم. نگاه‌تان آرمانی و تقلیدی هم نباشد. به قدر وسع‌تان از شیشه‌های رنگی در پنجره‌های مسجدتان استفاده کنید.

۱. به امام جماعت مسجد پیشنهاد دهید و در صورتی که ایشان موافقت کردند، یک تخته سیاه برای مسجد تهیه کنید و در کنار درب ورودی و پشت‌جهت نشستن نمازگزاران قرار دهید. از یک کودک مسجدی یا از چند نمازگزار بخواهید بر روی آن با خط کودکانه و زیبا عید را به نمازگزاران و مؤمنان تبریک بگویند. این تخته سیاه در طول سال می‌تواند بلندگوی خاموش شما برای سخن گفتن با نمازگزاران باشد. برای مثال می‌توانید با خط خودتان روی آن بنویسید: مهرها را سر جای خود قرار دهید.

۲. برای لحظه سال تحویل، با جلب موافقت و هماهنگی امام جماعت و توسط ایشان از مردم محله درخواست شود تا سال نو خود را در مسجد تحویل کنند و برای این کار در وسط مسجد و دور از محراب سفره هفت سین بگذارید.

نکته:

- برای سفره هفت سین، علاوه بر سین‌های سنتی، سه یا سی تصویر کوچک از شهدای محله و مسجدتان را هم در سفره قرار دهید و یادشان را گرامی بدارید.

۳. مسجد را در آستانه سال تحویل با عطر گل محمدی ملایم خوشبو کنید و در هنگام ورود مردم برای لحظه تحویل سال، یکی از کودکان را در کنار درب ورودی بگذارید و به او ظرف عطر را بدهید تا به هر نماز گزار برای خوشبو کردن صورت خود مقداری عطر هدیه کند.

۴. با هماهنگی امام جماعت، از ایشان بخواهید برای لحظه سال تحویل یک دور بین تهیه کرده تا از نماز گزاران در لحظه سال تحویل عکسی به یادگار گرفته شود و این عکس ها را در عید سال بعد در یک قسمت کوچک در گوشه مسجد به عنوان مجموعه تصاویر، به حالت نمایشگاه در معرض دید عموم مؤمنان بگذارید.

۵. لباس نور را برای لحظات سال تحویل فراموش نکنید. شما باید به عنوان خادم مسجد تمیز و مرتب و زیبا به استقبال بهار بروید و نوع لباس پوشیدن شما در نماز گزاران تأثیر مثبت و منفی خواهد گذاشت.

۶. اگر تاکنون (بهار امسال) یک چای معمولی به مؤمنان می داده اید، لحظه سال تحویل و عید فرصت مناسبی برای تغییر در چای شماست، یک چای دار چینی می تواند گزینه خوبی باشد.

۲) زیباسازی محیط بیرونی مسجد

در قسمت قبل گفته شد که خادم باید به دیوارها و دروازه ورودی و باغچه مسجد، برای آماده سازی مسجد برای فصل بهار، توجه داشته باشد. بنابراین، نکته زیادی در این بخش نمی ماند الا یک نکته مهم، و آن اینکه برای سـر در مسجد و احياناً اگر مسجد شما مناره دارد، با اجازه و هماهنگی با امام جماعت، ریشه فراموش نشود، اگر مسجد شما دو مناره دارد، اتصال ریشه ها یا رنگ های متنوع میان دو مناره، فرآیند دشواری خواهد بود، اما جلوه ای بی بدیل به محیط

بیرونی مسجد شما خواهد داد. اگر مسجد شما کوچک است و مناره‌ای ندارد، همان درب ورودی می‌تواند عرصه خلاقیت ریشه‌های شما باشد. سعی کنید با تهیه ریشه‌های زمان دار و چند رنگ که تنوع نوع خاموش و روشن شدن شان بی بدیل است، این کار را به نحو احسن انجام دهید.

ریشه‌های ال‌ای‌دی، با مصرف کم و قیمتی مناسب، می‌تواند گزینه مناسبی برای تزیین نمای بیرونی مسجد شما باشد.

گزینه‌های زیباسازی مسجد برای فصل بهار، بی‌نهایت و بی‌شمار است و ظهور آن به سلیقه و توان خادم در خلاقیت و همت بستگی دارد. اگر به هر دلیل از ذهن خلاق بر خوردار نیستید، از خلاقیت اهالی مسجد استفاده کنید و مسجد را با مشارکت افراد مختلف تزیین و آماده تحویل سال جدید کنید. یادتان باشد که تصویر نهایی مسجد شما در آستانه سال جدید، نمایانگر تلاش و علاقه و نگاه شما به مسجد است. بنابراین به مسجد، بهاری نگاه کنید.

« نویسنده: مهدی رزاقی طالقانی

« نگاهی به برخی راهکارها برای
خوشبو نمودن مسجد

اگر قرار است نماز گزار در مسجد بیشترین ارتباط را با خداوند بگیرد، لازم است زمینه‌هایی برای استفاده هر چه بهتر او با خداوند آماده شود. یکی از این زمینه‌ها می‌تواند بر خاستن رایحه خوش از مسجد باشد. مسجد خانه خداست؛ همانطور که ظاهرش باید آراسته باشد، به همان میزان خوشبویی آن نیز می‌تواند سهم به‌سزایی در حضور مؤمنین در مسجد داشته باشد. بسیار شده که در مسجد سر به سجده گذاشته‌ایم و بوی بدی از قالی مسجد به مشام مان خورده است. چقدر مشمئز شده و از آن ارتباطی که باید با خدا می‌گرفته‌ایم دور شده‌ایم؟! این تنها برای نماز در مسجد است. بماند اینکه مسجد غیر از نماز خواندن کار کردهایی دیگر هم دارد. در زیر می‌خواهیم به چند راهکار برای خوشبو کردن فضای مسجد اشاره کنیم.

۱. امروزه عطرها، ادکلن‌ها و اسپری‌ها و حتی شمع‌های خوشبو کننده‌ای در بازار وجود دارد که می‌توان از آن‌ها برای خوشبو کردن مسجد استفاده نمود. اما این مواد سه مشکل اساسی دارند: یکی اینکه مواد تشکیل دهنده آن‌ها شیمیایی هستند، دوم دیگر اینکه گران هستند و

سوم هم اینکه ممکن است در بین مؤمنینی که در مسجد حضور پیدا می کنند، اشخاصی همانند زنان باردار، کودکان، بیماران مبتلا به آسم و حساسیت یا اشخاصی که میگرن دارند وجود داشته باشد که رایحه های شیمیایی برای آن ها ضرر داشته باشد. از این رو به نظر می رسد بهتر است از راهکارهایی استفاده کرد که هم مقرون به صرفه باشد و هم به دیگران ضرر نرساند.

۲. اگر احساس کردید که مسجد بوی نامطبوعی دارد، کافی است ۲ قاشق جوش شیرین را با دو پیمانه آب مخلوط کرده و در ظرف های اسپری کننده ریخته و در فضای مسجد اسپری کنید. خواهید دید که بوی بد از بین خواهد رفت. همچنین می توانید از سرکه ی سفید استفاده کنید، به این صورت که آن را در ظرف هایی ریخته و در چند نقطه مسجد قرار دهید. برای خوشبو نمودن فرش و سجاده هم می توان مقداری اسانس خوشبو را با آب رقیق کرده و آن را روی فرش یا سجاده اسپری نمود.

۳. مناسب است در مسجد یک گلدان وجود داشته باشد و در آن، دوسه روزی یکبار گل های خوشبو همچون گل محمدی، رز، مریم، یاس و .. گذاشته شود. این کار علاوه بر اینکه می تواند منظره ای دلنشین از مسجد ارائه دهد، می تواند به بهبود رایحه ای که در مسجد استشمام می گردد نیز کمک کند.

۴. همچنین می توان از یک دستگاه رطوبت ساز استفاده نمود. کمی اسانس معطر را درون آن ریخته و بگذارید هوای مسجد با آن معطر گردد.

۵. برای خوشبو کردن فضای داخلی مسجد می توان از عودها، به خصوص رایحه های خنک و آرام آن همانند رایحه جنگل، یا دود دادن اسفند و

کندر استفاده نمود. برخی گیاهان نیز مانند: دارچین، بابونه، میخک، ترنج، نعنای کوهی، وانیل، اسطوخودوس، و زنجبیل یا اسانس آنها می‌توانند نقشی مهم در خوشبو شدن مسجد داشته باشد.

۶. راه دیگر این است که قبل از روشن نمودن لامپ، دوسه قطره اسانس خوشبو بر روی آن پاشیده و سپس لامپ را روشن کنید (البته این کار مستلزم دقت و احتیاط می‌باشد و اسانس باید بر روی حباب شیشه‌ای لامپ ریخته شود). گرمای لامپ سبب خواهد شد که رایحه مورد نظر در فضای مسجد منتشر شود. حتی می‌توانید پنبه‌ای را آغشته به اسانس نموده و آن را در ظرفی بگذارید. سپس آن را در چند جای مسجد قرار دهید.

۷. علاوه بر هوایی که در مسجد جریان دارد، چیزهای دیگری هم وجود دارد که نباید از آنها غافل ماند؛ قفسه‌های کتابخانه، قرآن‌ها و کتاب‌ها، طاقچه‌ها و... را می‌توان با مرطوب نمودن دستمال گردگیری با مقداری اسانس خوشبو نمود و بخش‌های مختلف مسجد را با آن معطر نمود، تا فضایی دلپذیر تر فراهم کرد.

« نویسنده: محمد رضا نظری

« یک استکان آب جوش برای
مداح اهل بیت علیهم السلام

یکی از وظایف مهم خادم محترم جلسه عزاداری، مهارت آوردن آب جوش برای مداح محترم جلسه است. در ایام عزاداری، به خصوص محرم و صفر، مداحان عزیز گاهی چند مجلس از صبح تا شب و بعضاً پشت سر هم مراسم اجرا می کنند و حنجره آنها خسته می شود؛ برای همین تارهای صوتی آنها به استراحت و ترمیم نیاز دارد.

بهترین و سریع ترین ریکاوری و بازیابی توانایی تارهای صوتی، نوشیدن آب جوش است که البته نباید خیلی داغ باشد. برای انجام بهتر این مهارت دانستن چند نکته ضروری است:

۱. بهتر است در کنار منبر فلاکس آب جوش آماده باشد تا در مواقع ضروری، مداح بتواند از آن استفاده کند.

۲. آب مورد نظر جوشیده و سپس کمی خنک شده باشد که اصطلاحاً به آن ولرم می گویند. از دادن آب جوشی که لب و زبان را می سوزاند، جداً پرهیز شود.

۳. برای این کار باید خادم محترم در کنار منبر حضور داشته باشد و هر چند

دقیقه یک بار آب جوش داخل استکان را عوض کند تا در همه‌ی دقیق،
مداح آب جوش تازه در اختیار داشته باشد.

۴. اگر لیوان یا استکان مورد نظر دسته‌دار باشد، گرفتن آن برای مداح
به مراتب آسان‌تر می‌شود.

۵. بعضی از ذاکران و سخنرانان همراه با آب جوش، قند استفاده می‌کنند که
این امر باید مورد توجه قرار گیرد.

۶. خادم محترم سعی کند از دخالت افراد ناوارد جلوگیری کند تا به هیچ وجه
آب سرد به دست مداح ندهند؛ چون در این صورت بعضاً خسارتی که به
حنجره و سلامتی مداح می‌رسد، جبران‌ناپذیر است.

« نویسنده: علی جهانگیری محلاتی

« مهارت خاموش و روشن کردن
چراغ مسجد هنگام مداحی

یکی از مهارت‌های مهمی که خادم مسجد، تکیه یا هیئت عزاداری باید از آن برخوردار باشد، مهارت نورپردازی یا خاموش و روشن کردن چراغ است. تاریخ بودن مجلس روضه، اگر با ظرافت و دقت همراه باشد، تأثیر بسزایی در معنویت و برقراری ارتباط مستمعین با روضه و در نتیجه اشک و اندوه بر مظلومیت اهل بیت علیهم‌السلام خواهد داشت. برای انجام بهتر این مهارت، دانستن چند نکته لازم است:

۱. اصولاً از زمانی که سخنران وارد روضه می‌شود، چراغ‌ها را کم می‌کنند؛ پس خادم عزیز باید بلافاصله چراغ‌ها را کم کند.

۲. اگر جلسه طوری است که سخنران ندارد یا سخنران روضه نمی‌خواند یا مدت روضه خوانی او دو یا سه دقیقه و مختصر است، بهتر است خادم بعد از اینکه مداح محترم در جایگاه یا منبر مستقر شد و ذکر صلوات داد، به تدریج چراغ‌ها را کم کند (بهتر است از چراغ‌های بزرگ شروع کند) تا به لامپ‌های کم‌نور قرمز و سبز بالای سر مداح برسد و آن را روشن بگذارد.

۳. قبل از جلسه لامپ رنگی، بالای سر مداح نصب و از نوردهی کافی و سالم

بودن آن اطمینان حاصل شود.

۴. حتی المقدور نور بالای سر مداح با هماهنگی خود مداح تعیین شود.

میزان نور و زمان خاموش یا روشن کردن آن نیز با هماهنگی وی باشد.

۵. بعضی از مداحان اهل بیت (علیهم السلام) خصوصاً سنتی خوان‌ها، دوست دارند در فضای کاملاً روشن مجلس را اجرا کنند؛ لذا باید به این مسئله توجه شود.

۶. سعی شود چراغ مکان‌های مهم و حساس، مانند راه‌پله‌ها، در ورودی محل رفت و آمد، حتماً روشن باشد.

۷. بهتر است در مجلس نور ملایمی از دور به چشم برسد تا اگر ضرورتی پیش آمد، عزاداران بتوانند راه خروج را پیدا کنند.

۸. یکی از مهم‌ترین وظایف خادم محترم، روشن کردن چراغ‌ها بعد از اتمام کامل مجلس است که معمولاً به درستی انجام نمی‌گیرد و انتقاد مداحان عزیز و بعضاً عزاداران را در پی دارد. روشن کردن چراغ‌ها باید دقیقاً بعد از اتمام دعا و ذکر صلوات از سوی مداح اتفاق بیفتد تا معنویت ایجاد شده تا آخرین لحظه همراه جلسه باشد. چنانچه این کار ابتدا یا وسط دعای آخر جلسه صورت گیرد، بخش زیادی از آرامش و معنویت به دست آمده از بین می‌رود و اینجاست که داشتن این مهارت بسیار تأثیرگذار خواهد بود.

« نویسنده: علی جهانگیری محلاتی

« رعایت حریم امام جماعت

من فکر می‌کنم بعضی از حرف‌ها جنسشان خصوصی است. یعنی اینکه بهتر است آدم‌ها در بین خودشان بگویند و بشنوند، تا اینکه غریبه‌ها و دیگران نگویند، یا حتی در جمع‌های دیگر بشنویم. حرف‌هایی که می‌خواهم برایتان بنویسم، حرف‌های خادمانه است. شاید تجربه من در خادمی از خیلی از شما عزیزان که این مطلب را می‌خوانید، کمتر باشد، اما سعی کرده‌ام تجربه‌های خادمی دوستان و همکاران را بشنوم و حتی سعی کنم عملی‌شان سازم. در این مطلب می‌خواهم دو سه تائیش را هم با شما در میان بگذارم. امیدوارم به کار بیاید و فایده‌ای برایتان داشته باشد. تجربه اول از تجربه‌های حاج عیسی، خادم حضرت امام تَنَهُ است.

احترام حریم

امام جماعت عموماً در مسجد اطاق مجزا دارد. معمولاً هم مراجعات به او در همان اطاق انجام می‌شود و او کارهایش را در همانجا حل و فصل می‌کند؛ از دریافت وجوهات تا کمک‌های فکری و مشاوره‌ای برای اهل محل و نمازگزاران گرفته تا جلساتی که قرار است در مورد مسجد و برنامه‌هایش برگزار کند. با این

تعریف مشخص می‌شود که در تمام موارد بالا بهتر است که امام و شخص (یا اشخاصی) که با او صحبت می‌کنند و در فضای اتاق حضور دارند، تنها باشند. این تنها بودن در اتاق یعنی اینکه حریمی وجود دارد؛ حریمی بین امام جماعت، شخص مورد نظر و بقیه افراد. حالاً نقش من و شما دقیقاً اینجاست با این حریم است. اینکه حواسمان باشد این حریم حفظ شود، مثلاً به این فضا ورود و خروج نداشته باشیم و حتی اگر نیاز به پذیرایی بود، ابتدا یا انتهای جلسه وارد اتاق شویم.

جدول برنامه

هیئت‌امنا و بسیج عموماً یکی از ارکان مسجد هستند و حضور و فعالیتشان لازم است. اما در مساجدی که فضای اتاق‌های بسیج و هیئت‌امنا در داخل مسجد است، اوضاع کمی فرق می‌کند. در این گونه مساجد زمان هماهنگی برنامه‌ها و جلسات ارکان، نیاز به هماهنگی دارد. عموماً این نوع هماهنگی‌ها برای باز و بسته کردن در مسجد یا مشخص شدن پذیرایی و کارهای روزانه لازم است. با توجه به نسبی بودن فعالیت‌های ارکان و حتی گاهی امام جماعت در فضای مسجد، این گونه جلسات ممکن است باعث سختی و زحمت برای من و شمای خادم شود. گاهی ممکن است این جلسات با بد خلقی و بد اخلاقی ادامه پیدا کند. در این مورد نیز من و شما می‌توانیم اثرگذار باشیم.

خادم یکی از مساجد شرق تهران با همکاری فرمانده پایگاه بسیج، رئیس هیئت‌امنا و امام جماعت، جدول زمان‌بندی برای جلسات و برنامه‌های مسجد طراحی کرده که مشخص است در هر روز و ساعتی چه کسانی با چه افرادی، چه برنامه‌ای دارند. این کار باعث شده علاوه بر جلوگیری از سوء تفاهم‌ها،

کارهای مسجد و خود خادم نیز منظم و بدون دغدغه انجام شود. البته ناگفته
نماند که رابطه دوستانه و از سر محبت بین اعضا و ارکان مسجد، لازمه این
برنامه ریزی هاست.

« نویسنده: سید مجتبی مؤمنی

« چگونگی ارائه مشکلات مسجد به
امام جماعت و هیئت امنا

هر مسجد و هر جا و اصلاً هر چیزی، اشکالات و ضعف‌هایی دارد؛ مثلاً در باره مسجد، از اشکالاتی که شاید به امام جماعت بر گردد تا اشکالات هیئت امنا و صدای مؤذن و مکبر و امکانات مسجد و...

از طرف دیگر، اهل مسجد روحیه‌های یکسانی ندارند؛ بعضی راحت حرفشان را به همه می‌گویند و بعضی نمی‌توانند انتقادشان را بیان کنند؛ بعضی از اینکه حرفشان جدی گرفته نشود، ناراحت می‌شوند و بعضی نه.

خلاصه هر کس روحیه‌ای دارد.

حالا با هم به دو مسجد سری بزنیم:

« مسجد اول

نماز جماعت در مسجد برگزار می‌شود، اما مردم محل خیلی در مسجد حضور ندارند. نه اینکه اهل نماز و مسجد نباشند یا پیر باشند؛ بعضی از آنها سال‌های قبل، از پایه‌های مسجد به حساب می‌آمدند؛ اما الآن به مسجد نمی‌آیند.

حاج محسن، همسایه نزدیک مسجد بود. خیلی وقت‌ها مردم با صدای اذان صبح او بیدار می‌شدند و به مسجد می‌رفتند. به نظرش بر نامه‌های مسجد خیلی نظم نداشت و باید کمی مرتب می‌شد. ولی فکر می‌کرد اگر به هیئت امنا بگوید، گمان می‌کنند

چون اهالی او را برای هیئت امنا انتخاب نکرده‌اند، از روی حسادت این حرف‌ها را می‌زند. حاج آقای مسجد هم تازه آمده بود و کاری از او بر نمی‌آمد. بهترین کسی که سراغ داشت، خادم بود. به خادم گفت و خادم هم بعد نماز و با صدای بلند به چند نفر از افراد هیئت امنا که در مسجد بودند، گفت: «حاج محسن می‌گه بر نامه‌های مسجد به در نمی‌خور!» و همه به حاج محسن نگاه سنگینی کردند...

آقای احمدزاده وقت نماز، اگر در خانه بود، به مسجد می‌آمد. او چندبار نکاتی را برای بهتر شدن وضع ظاهری و نظافت مسجد به بعضی از اعضای هیئت امنا گفت؛ اما چون خیلی به مسجد نمی‌آمد، به او و حرف‌هایش محل نمی‌گذاشتند...

حمید آقا آدم کم‌رویی بود که همیشه به مسجد می‌آمد. دیده بود که امام جماعت نماز را بیش از حد طول می‌دهد. چندبار خواست به او بگوید، اما نتوانست؛ به هیئت امنا هم نتوانست بگوید. تنها کسی که با او راحت بود، خادم بود. تا خواست بگوید، خادم گفت: «حاجی به من نگو خواهشاً! من چی کاره‌ام؟!» و رفت سراغ کارش...

خادم این مسجد انصافاً خیلی زحمت کش است. البته برای او فقط نظافت مسجد مهم است...

« مسجد دوم

با همت اهالی، تا حالا چندبار شبستان مسجد بزرگ‌تر شده است؛ چون به برکت برنامه‌های خوب مسجد و امام جماعت و هیئت امنا و البته خادم مسجد، نه تنها افراد مسجدی کم نمی‌شدند، بلکه از محله‌های دیگر هم به این مسجد می‌آیند. حاج محسن، حمید آقا و آقای احمدزاده و خیلی‌های دیگر، وقتی می‌خواهند نکته‌ای را به مسئولان مسجد اطلاع دهند، فقط سراغ خادم می‌روند. همه با او

خیلی راحت هستند. او همیشه و باروی باز حرف همه را می شنود و در دفتر چه یادداشت کوچکش که برای همین در جیبش گذاشته، می نویسد. او حتی منتظر نمی ماند تا مردم سراغش بیایند. خیلی وقت ها خودش سراغ افراد مختلف، از بچه ها تا بزرگ ترها، از افراد معمولی تا افراد خاص مسجد می رود و سر حرف را با آنها باز می کند تا اگر ایرادی به هر چیزی در مسجد دارند، به او بگویند.

او همیشه چند دقیقه در جلسه هیئت امنای حاضر می شود و نقدها و پیشنهادهایی را که از نمازگزاران جمع کرده، به آنها می گوید تا راهی برای حل آن پیدا کنند؛ البته بدون اینکه اسمی از کسی بیاورد تا مبادا باعث سوء تفاهم شود. او در موارد فوری، در اولین فرصت مناسب، سراغ امام جماعت یا هر یک از اعضای هیئت امنا که بتوانند آن مسئله را حل کنند، می رود و نقد و پیشنهادش را در میان می گذارد. او این جمله را زیاد تکرار می کند:

«هر سخن جایی و هر نکته مقامی دارد.»

او خادم زحمت کشی است که برای آبادی واقعی مسجد تلاش می کند؛ البته برخلاف خیلی از خادم ها، به جز نظافت، به کارهای مهم دیگری هم مشغول است. شما این فرصت را دارید که الگوی یک خادم خوب باشید و باعث اتفاقات خوب در مسجد. با این کار علاوه بر ثواب آبادانی مسجد، هر کار خوبی که با واسطه گری شما بین مردم و مسئولان مسجد انجام شود، ثوابش به شما هم می رسد. پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: «هر که روش و سنت نیکویی بر جا بگذارد، هر کس به آن روش عمل کند، ثوابش به او هم می رسد؛ حتی پس از مرگش»^۱.

« نویسنده: مجید فیاضی

^۱. متقی هندی، کنز العمال، حدیث ۴۳۰۷۹.

« آراستگی خادم مسجد

وقتی کلمه «خلبان» را می‌گوییم یا می‌شنویم، معمولاً دو چیز به ذهن همه می‌آید؛ یکی هواپیما و یکی هم یک آدم خوش تیپ! وقتی می‌گوییم «مکانیک»، یاد ماشین و فردی با سر و صورت و لباس‌های سیاه و روغنی می‌افتیم.

تمام شغل‌ها همین‌طور هستند و ما نسبت به هر شغلی تصویری داریم. آیا تا به حال فکر کرده‌اید که چرا تقریباً همه بچه‌ها دوست دارند وقتی بزرگ شدند خلبان بشوند؟! شغل خیلی‌ها در جامعه مکانیکی و نقاشی ساختمان و مانند اینهاست و اتفاقاً مشاغل پر درآمد و مفیدی هم هستند. اما چرا بچه‌ها آرزو نمی‌کنند این شغل‌ها را داشته باشند؟

آیا فقط به خاطر پول خلبانی است؟ یا فقط به خاطر کلاس خلبانی؟ یا به خاطر آرزوی پرواز که همه انسان‌ها در طول تاریخ دارند؟! آیا فکر نمی‌کنید شاید یک دلیل علاقه همه به خلبانی، همین خوش‌تیپی باشد و علاقه همه به خوش‌تیپی؟!

یک سؤال دیگر؛ اصلاً به نظر شما کدام شغل محبوب‌تر است؛ شغلی با درآمد زیاد ولی لباس و وضع کثیف و نامرتب مثل بازیافت و جمع کردن نان خشک و

یا شغلی با درآمد کم و حتی خطرناک ولی خوش تیپ، مثل محافظ و بادبگارد بودن؟!

حالا خودمانیم؛ انصافاً اگر خادم مسجِد خوش تیپ و خوش پوش و مرتب و آراسته باشد، باعث نمی شود مردم به این کار بابرکت و معنوی که خادمان عزیز انجام می دهند، نگاهشان تغییر کند و این کار در نگاهشان مهم جلوه کند؟!

حرمت امامزاده رو متولی اون باید نگه داره

شاید این مثل را شنیده باشید. همه می دانیم یکی از چیزهایی که ارزش یک مکان را نشان می دهد، نحوه نگهداری و آراستگی و تمیزی آنجاست. همیشه جاهای مهم، تمیز و مرتب هستند؛ مثل سالن پذیرایی و جاهای بی اهمیت، نامرتب و کثیف، مثل انباری.

اما یکی دیگر از چیزهایی که اهمیت یک مکان را نشان می دهد، تمیزی و خوش لباسی صاحب یا مسئول آنجاست.

هیچکس وقتی در انباری خانه است کت و شلوار تمیز و اتو کشیده نمی پوشد و وقتی مهمان دارند، لباس مچاله و کثیف نمی پوشد.

از این گذشته، نوع لباسی که ما در برابر مهمان می پوشیم، به او می فهماند که چقدر برای ما مهم است. حتما تجربه کرده اید که لباس ما وقتی مهمان مان، دوست بچه مان است با لباس مان وقتی همکار مان مهمان مان است فرق دارد. اگر مهمان رییس مان باشد که بهترین لباس ها را می پوشیم.

ارزش مهمانان خانه خدا که در حدیث آمده آنها زائران خدا هستند، چقدر است؟! آیا به اندازه رییس چند روزه یک اداره ی کوچک نیست؟!

فالگیر نیستم، اما از سر و وضعت می گم خادم کجایی؟!

سرایدار و خادم یک اداره در شهر دور افتاده، یک نوع پوشش و شخصیت دارد.

اما قطعاً سرایدار اداره کل در تهران، وزین تر و خوش پوش تر است. و قطعاً سرایدار وزارتخانه از آن بهتر و ریاست جمهوری از همه آنها بهتر و آراسته تر است. با همین نگاه مادی هم که نگاه کنیم، آیا سرایداری خانه خدا نباید از همه اینها مهم تر باشد و همه مردم هم اهمیت آن را در ظاهر سرایدار آن ببینند؟!

آراستگی

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ؛ ای فرزندان آدم، هنگام حضور در هر مسجدی خود را آراسته کنید.

بدون شک، اگر نگوییم خادم عزیز مسجد - که خدا به او توفیق بزرگی داده است، اگر چه شاید خودش هم نداند - بیش از بقیه مردم مورد دستور این آیه است، قطعاً به اندازه بقیه مؤمنین که هست.

خدا دستور می دهد که مردم هنگام حضور در مسجد آراسته باشند. پس خادم هم باید آراسته باشد و این یک توصیه معمولی نیست؛ دقت کنیم که این یک دستور است! خصوصاً نسبت به خادم که همیشه در مسجد است و مردم به او و ظاهرش حساس اند.

« نویسنده: مجید فیاضی

« ایده‌های آماده‌سازی مسجد
برای نماز صبح

نماز صبح - نسبت به دیگر نمازهای یومیه - نقش بسزایی در تقویت بُعد معنوی انسان دارد.

شیطان همواره در تلاش است تا مانع بیدار شدن انسان مؤمن برای اقامه‌ی نماز شود و او را دعوت می‌کند تا در خواب ناز بماند؛ به همین دلیل، نماز صبح شرایط سخت‌تری برای مبارزه با شیطان داشته و پیروزی در این میدان، لذت و حلاوت بسیاری دارد.

اقامه‌ی نماز صبح، به خودی خود بسیار اهمیت دارد و اگر این عمل پسندیده با کاری پسندیده‌تر که اقامه‌ی نماز جماعت است گره بخورد، بر کاتی وصف نشدنی دارد.

روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله پس از اقامه‌ی نماز صبح، روی خود را به طرف جمعیت برگردانیدند و از وضع یارانی که در نماز حضور نیافته‌اند با بردن نام آنها به پرس و جو پرداختند.

اصحاب عرض کردند این افراد غایب هستند و در نماز حضور ندارند. حضرت فرمودند: این را بدانید که هیچ نمازی به اندازه‌ی نماز جماعت صبح و نماز عشا برای منافقین، سنگین و دردناک نیست.

مساجد - به عنوان مکان مقدسی برای عبادت و اجتماع مسلمین - نقش مهم و انگیزشی زیادی برای تجلی اهمیت اقامه‌ی جماعت نماز صبح دارند و در این میان، خادمین مساجد باید بتوانند بازوی فکری و اجرایی خوبی برای انجام امر مهم نماز جماعت صبح باشند.

سرزدن به مساجدی که نماز جماعت صبح را فعال و پویا برگزار می‌کنند و آشنایی با ایده‌هایی که به کار گرفته‌اند، قطعاً برای دیگر مساجد راه‌گشا خواهد بود.

هر چند اقدامات مؤثر برای نماز صبح، باید در ابعاد تبلیغی، تشویقی، فرهنگی باشد و امام جماعت مسجد و دیگر مسئولان باید انواع روش‌های متنوع را برای تشویق نمازگزاران به کار ببرند، اما آنچه خادمین مساجد در حدود اختیارات خودشان می‌توانند انجام دهند، بسیار مؤثر است؛

- بخش صدای اذان صبح و باز بودن در مساجد هنگام نماز صبح.
- آب‌پاشی صحن مسجد و باغچه و یا ورودی مسجد که فضای ورود به مسجد را صفا می‌دهد.
- استقبال از نمازگزاران با روی خوش و سرزندگی که سبب نشاط و انگیزه‌ی حاضران در نماز جماعت شود.
- پذیرایی از نمازگزاران با چای تازه‌دم و خرما که سبب رفع خواب‌آلودگی و باعث نشاط صبحگاهی شود؛ این مورد می‌تواند با هماهنگی و جلب نظر هیئت امنای مسجد انجام شود.
- معطر کردن فضا با رایحه‌ی ملایم و یا چند شاخه گل تازه که تأثیر زیادی در نشاط نمازگزاران دارد.
- باز بودن در مسجد تا هنگام طلوع آفتاب به منظور قرائت تعقیبات

و ادعیه‌ای که نمازگزاران علاقه‌مند به ادای آن هستند و یا اقامه‌ی نماز کسانی که اندکی دیرتر به مسجد رسیده‌اند.

• دعوت از کسبه‌ی محل و افراد شاغل که قبل از رفتن به محل کار خود، نماز صبح را به جماعت اقامه کنند. و...

قطعاً فرهنگ‌سازی امامان جماعت مساجد، برای تأکید بر فضیلت نماز جماعت صبح و فرهنگ سحر خیزی، در ایجاد انگیزه‌ی مسلمین نقش مؤثری دارد.

« نویسنده: سحر شهریاری

« راهکارهای فضاآرایی بخش
زنانه مسجد

از آن روزها که چندین کوچه و خیابان یک محله را درست می کردند و کل محله یک مسجد داشت و همه‌ی اهل محل همدیگر را می شناختند خیلی نمی گذرد. شاید همان زمان کودکی خودمان بود که روحانی مسجد، ریش سفید محله شناخته می شد و خانه‌های محل موقع نماز خالی می شد از مرد خانه و تا پدر بر می گشت، مادر غذا را حاضر کرده بود. با گذشت زمان و تغییر سبک زندگی همه‌ی ما، باورهای قدیمی جای خود را به ایده‌ها و عقاید جدید داد. این تغییرات تنها میان روشنفکران و افراد به اصطلاح متمدن جامعه نبود و جامعه‌ی مذهبی با سبک زندگی دینی را هم درگیر خود کرد. یکی از این تغییرات، حضور پُررنگ زنان در مساجد است. حضوری که قبل تر از این اتفاق فقط به مادر بزرگ‌ها و مسن‌ها محدود می شد. اما این روزها پیر و جوان نمی شناسد. مسجد محل و یا بین راهی هم ندارد. اینکه این حضور از چه نشأت می گیرد و چه ریشه‌هایی دارد، فرصت دیگری می طلبد. مهم این است که این اتفاق می افتد و عوارض و نتایجی به همراه دارد. میزان این حضور باعث شده متولیان مساجد هم بیش از پیش به این مسأله توجه داشته باشند. در این نوشتار قرار است به بعضی از مواردی که می تواند به این حضور قوام ببخشد و

کیفیت آن را بهتر کند اشاره کنیم.

مکان نماز خانه

اینکه در ورودی خانم‌ها و آقایان در بسیاری از مساجد جدا از هم و با فاصله در نظر گرفته می‌شود، مطابق با نظر اسلام است که توصیه می‌کند مسیر خانم‌ها و آقایان باید از هم جدا باشد تا از اختلاط جلوگیری شود. اما اینکه درهای ورودی خانم‌ها در کوچه‌ای تنگ و تاریک، بدون ذره‌ای روشنایی و حتی تابلوی راه‌نمای ورودی قرار بگیرد، می‌تواند اضطراب را به دل خانم‌ها وارد کند تا جایی که از خواندن نماز اول وقت منصرف شوند. یا اینکه مکان استقرار خانم‌ها در جایی قرار بگیرد که برای رسیدن به آن نیاز به بالا رفتن از چند ده پله باشد که این هم دور از انصاف و اخلاق است. زنی که یا بچه به بغل دارد، یا مسن است و عوارض مادری او را تا حدی ضعیف کرده، باید برای بهره‌مندی از نماز اول وقت یا جماعت، رنجی را تحمل کند که در خیلی موارد به راحتی می‌توان آن را به حداقل رساند. مد نظر گرفتن قسمتی حتی کوچک در طبقه همکف مساجد و طبقه برای کسانی که توانایی بالا رفتن از پله را ندارند و یا نصب آسانسوری برای این افراد می‌تواند تا حدود بسیاری راه‌گشا باشد.

اسباب نماز

اینکه خانم‌ها بیشتر از آقایان به لباس نماز خود اهمیت می‌دهند، جدا از روحیه زنانه‌شان، باز می‌گردد به دستورات فقهی دین. که باید هم پوشیده باشند و هم پاک. همین موضوع باعث می‌شود خیلی از خانم‌ها نیاز به عوض کردن چادرشان هنگام حضور در مسجد داشته باشند. تصور کنید مسجدی را که چادرهایی بازمینه سفید و تمیز و تا شده در قفسه دارد، و جامه‌ری پر از مهرهای سیاه و شکسته جای خود را به قفسه‌ای بدهد با جانمازهایی هر چند

کوچک اما زیبا و تمیز با مهر و تسبیحی سالم. دیدن این منظره همه را وسوسه می‌کند که هنگام اقامه نماز از چادرهای موجود در مسجد استفاده کنند و در آخر با تا کردن آنها و قرار دادن جانمازها در جایشان، خود به حفظ این فضا کمک برسانند.

فضای مسجد

کهنه یا پاره بودن فرش‌ها و پرده‌های مسجد یا ریخته شدن قسمتی از گچ و رنگ دیوارها در صورتی که مسجدی بانی و یا خیری نداشته باشد، قابل درک است. اما بی‌توجهی به این مسائل بسیاری از اوقات از کج‌سلیقگی و حتی بی‌انصافی متولیان مساجد سرچشمه می‌گیرد. جذب کمک از خیرین و یا حتی سازمان‌های دولتی متولی پشتیبانی از مساجد، کم‌ترین کاری است که می‌توان برای هر چه زیباتر شدن فضای مسجد انجام داد. گران‌قیمت بودن و کیفیت جنس پرده‌ها و فرش‌ها و لوسترهای یک مسجد به آن اعتبار و روح نمی‌دهد، اما تلاش برای هماهنگ کردن رنگ فرش‌ها و پرده‌ها و یا حتی رنگ دیوارها با نازل‌ترین قیمت و ساده‌ترین جنس، نشان از اهمیت ویژه‌ای است که به طراوت روح و طبع انسان‌های مؤمن جامعه اسلامی مان داریم.

سرویس‌های بهداشتی

از آنجا که سرویس‌های بهداشتی مساجد تنها مورد استفاده نمازگزاران نیست و هر رهگذری ممکن است با آن رفع نیاز کند، تمیز نگه داشتن فضای آن مخصوصاً سرویس‌های بهداشتی زنانه، کار چندان ساده‌ای نیست. اما با چند ترنند ساده می‌توان مدت زمان بیشتری این مکان را تمیز نگه داشت. قرار دادن آینه‌های تمیز و بزرگ و خشک، همچنین سینک‌های روشویی تمیز با شیر آلاتی سالم که مجهز به مایع دستشویی خوش‌بوست و صد البته زمین

خشک بدون خاک و گل و لای، فرد را ترغیب می‌کند تا کم‌ترین آلودگی را در این فضا به جا بگذارد. به خصوص اگر با تابلو یا حتی برگه‌های دست‌نوشته با خط خوش و جملات زیبا، افراد را به حفظ تمیزی محیط تشویق نماییم. چه بهتر اگر مقدور باشد با توجه به فضای سرویس‌ها، یک جاکفشی و چند دمپایی پلاستیکی زنانه و بچه‌گانه در ورودی آن در نظر بگیریم و از مراجعین خواهش کنیم به جای کفش‌های خاکی یا گلی خود از آن‌ها برای استفاده از سرویس‌ها استفاده کنند. از طرفی قرار دادن سطل زباله‌ای که مجهز به در پدالی و کیسه زباله مشکی است، در کنار سرویس‌ها و همچنین قرار دادن یک پاکت کاغذی روی دیوار که داخل آن پر باشد از روزنامه‌های برش خورده - که البته منقش به اسماء جلاله نباشند - و راهنمایی افراد به قرار دادن اجسام آلوده در میان آن‌ها و بعد انداختنشان به درون سطل‌ها، کم‌ترین اثری که می‌تواند داشته باشد این است که فرد متوجه میزان اهمیت پاکی و تمیزی در این مکان می‌شود و خود را ملزم به رعایت آن می‌نماید. قرار دادن میز یا نصب سکویی در کنار سالن سرویس‌ها برای تعویض بچه، نهایت خوش سلیقگی و تیزبینی متولیان یک مسجد است که دعای خیر مادران را به همراه خواهد داشت.

وضوخانه

در اکثر مساجد، سرویس‌های بهداشتی در مکانی دورتر از محل برگزاری نماز و حتی در زیرزمین‌هایی با چندین پله، در نظر گرفته شده است. اما خیلی از مراجعه‌کنندگان تنها نیاز به مقداری آب برای تجدید وضو دارند که متأسفانه به دلیل نبود جای مناسب یا از شیرهای داخل حیاط استفاده می‌کنند که در صورت حضور نامحرم فعل حرامی انجام می‌شود و یا باید خود را باز حمت به سرویس‌ها برسانند. در نظر گرفتن چند شیر آب برای آب کشیدن دست یا

گرفتن وضو در جوار محل نماز خانه و یا حتی فضایی پوشیده شده با یک پرده در کنار صحن مسجد بسیار منطقی و رؤوفانه خواهد بود.

جاکفشی

در مساجد زیادی این امکان مشاهده می‌شود که کمد‌های کوچکی به میزان قرار گرفتن یک کفش در آن جلوی در ورودی قرار داده‌اند که هم از انباشته شدن نایلون‌های کثیف و پاره جلوگیری می‌کند، هم از تلنبار شدن کفش‌ها روی هم. اما مساجد زیادی نیز یا به دلیل کمبود جا یا کمبود بودجه نمی‌توانند از این امکان بهره‌مند شوند. اما نصب جاکفشی فلزی کمترین تدبیری است که می‌توان در این راستا انجام داد و در صورت ناممکن بودن آن، قرار دادن کیسه‌های برزنتی جلوی در که زود به زود شسته می‌شوند، می‌تواند به حفظ تمیزی و نظم و زیبایی مسجد کمک شایانی کند.

خلق خادمی

تمام آنچه که پیش از این به آن اشاره شد، برای کاربردی شدن و مثمر ثمر بودن در گروهی هستند که بسیار مهم‌تر و کلیدی‌تر از همه‌ی آنهاست. خلق خوش متولیان مساجد نه تنها تمام کمبودها را بی‌ارزش و ناپایدار می‌کند، بلکه خود به تنهایی باعث جذب و وفور نعمت می‌شود و چه بسا موجب افزایش اشتیاق حضور پیر و جوان در مسجد می‌شود که همین حضور، علاوه بر رشد و حرکت جامعه‌ی مسلمین به سمت کمال مطلوب، سرشار از برکت و معنویت برای مسجد نیز خواهد بود. چه خوب است که انسان خادم خدا باشد نه فقط مراقب خانه‌ی او.

« نویسنده: فاطمه عرب‌زاده »

« اینجامسجد است؛ خانه‌ای امن
و آرام

مسجد بهترین مکان،^۱ خانه خدا در زمین،^۲ مرکز وحی،^۳ و منبع فیوضات معنوی برای نمازگزاران و جامعه اسلامی است. بی گمان حضور در مکانی که چنین جایگاهی نزد خداوند دارد، آثار فراوانی خواهد داشت و بدون تردید این آثار شامل حال مکلفان و حاضران در مسجداًعم از زن و مرد خواهد بود. اسلام با حضور بانوان در عرصه‌های مختلف اجتماعی مخالف نیست و آن را منع نکرده است، بلکه وظیفه اصلی وی را مادری می‌داند و تربیت و پرورش انسان‌های بزرگ و وارسته. بانوان به عنوان نیمی از جامعه انسانی، همانند مردان پایگاه و جایگاه مناسب در مناسبات اجتماعی دارند و نمی‌توان از نقش سازنده آنان چشم پوشید. فارغ از هر مسأله، حضور زنان در مساجد، نیازمند زیرساخت‌هایی است که وجود آنها می‌تواند امنیت روحی، روانی و جسمی را برای بانوان به دنبال داشته باشد.

در این بین خادم مسجد به عنوان کسی که افتخار خدمت‌گذاری در خانه

۱. المستدرک علی الصحیحین: ج ۱، ص ۱۶۸، ح ۳۰۶.

۲. مستدرک الوسایل، ج ۳، ص ۲۱۳ و ۳۵۹.

۳. کنز العمال، ج ۷، ص ۴۴۸.

خداوند و پذیرایی از میهمانان این خانه را به عهده دارد، در ایجاد آرامش و امنیت در بانوان، نقش کلیدی ایفا می‌کند. برخورد خادم بانوان می‌تواند پدرانه، برادرانه و کریمانه باشد. برای بانوان گاه مسائلی وجود دارد که نقش خادم مسجد می‌تواند از آنها اضطراب و استرس و ترس از حضور در مسجد را رفع کند. در اینجا به چند نمونه از برخورد خوب و بجای خادم مسجد اشاره می‌کنیم که چگونه گره از کار مراجعان باز می‌کند.

۱) نوزادان مسجد

باید برای حضور در صفوف نماز جلوتر می‌آمد. چادرش را به سر کرد. کیف و جانمازش را برداشت. نوزادش را بلند کرد و بغل گرفت. مکث کرد. نگرانی در چهره‌اش نمایان بود. باید چه کار می‌کرد؟! اشک در چشمانش دوید. شستشوی فرش! آن هم در مسجد؟! خدایا چه کار کنم؟ دستمالی از کیفش بیرون آورد و به آرامی روی فرش گذاشت تا فراموش نشود. همان جافرزندش را بغل گرفت و نشست تا نماز تمام شود.

خادم مسجد باید به سر و وضع مسجد می‌رسید. به قسمت خانم‌ها آمد. ولی انگار کسی در مسجد نشسته.

-...حاج آقا! تو رو خدا ببخشید... بچه شلوارش رو خیس کرده...

-اصلا اشکالی نداره دخترم. بچه است دیگه... بینم بچه رو تمیز کردی؟ شما به بچه برسید و عوض کنید... من خودم درستش می‌کنم.

-نه آخه باید یه کاری کنم. زنگ بزنگم قالی شوپی؟!

-نه دخترم. کار شما نیست. خدا خیرت بده که جاش رو مشخص کردی. باید زودتر می‌گفتید که اینقدر معطل نمی‌شدید...

۲) شیر خوار

چند ساعتی می‌شد که در بازار بود و هنوز هم کارهایی مانده بود. از صدای گریه‌های مداوم بچه معلوم بود که گرسنه شده و نیاز به شیر دارد. اما کجا می‌توانست نیاز کودکش را برطرف کند. به طرف مسجدی که در همان نزدیکی بود رفت. درب‌های مسجد باز بود. داخل شد اما درب داخل مسجد بسته بود. به گوشه حیاط مسجد رفت تا بنشیند و به کودکش رسیدگی کند. از پشت شنید؛
بفرمایید دخترم. چیزی لازم داشتید. کاری داشتید؟ الان کسی نیست.
- ببخشید.. بچه گرسنه بود. وقت شیر خوردنش بود و گریه می‌کرد. چند دقیقه‌ای مزاحم می‌شوم و زود می‌روم.
- نه دخترم. این چه حرفی است. بیا درب مسجد را باز کنم و برو راحت در مسجد بنشین. هم خودت استراحت کن و هم فرزندت راحت باشد.

۳) پناهگاهی مطمئن

اتوبوس زودتر از چیزی که پیش‌بینی می‌کرد رسید. یکی دو ساعت مانده بود تا ادارات باز شوند. برای یک دختر جوان اصلاً خوب نبود که در این موقع روز در خیابان باشد. کمی آن طرف‌تر، گلدسته‌های مسجدی توجه‌اش را جلب کرد. خوشحال و شاد به سمت مسجد رفت.
خادم مسجد جلوی درب مسجد، وقتی کیف و وسایل را به دست او دید، متوجه نگرانی دختر جوان شد. جلوتر رفت. سلام دختر را جواب داد و او را به داخل مسجد راهنمایی کرد.
حدود یک ساعتی گذشته بود و با گوشی مشغول بود که متوجه شد یک سینی بزرگ در کنارش گذاشتند. نان تازه، پنیر، کره و مربا و چای.
- بفرمایید خواهر. قابل شمارا ندارد.

- خیلی ممنون آقا. چراز حمت کشیدید.
موقع رفتن آدرس دقیق راز از خادم گرفت و با خاطره‌ای خوب از مسجد
خداحافظی کرد.

بانوان در راستای نقش مادری و همسری توانایی و صلاحیت انجام سایر
نقش‌های اجتماعی را نیز دارند و به ناچار برای تکمیل روند تربیت خود و
خانواده، باید در بسیاری از مجامع حضور فعال داشته باشد. یکی از این محافل و
مجامع می‌تواند مسجد باشد که آثار تربیتی فراوانی را در پی خواهد داشت. این
حضور علاوه بر آثار مثبت با آسیب‌ها و خطراتی نیز همراه است که او را تهدید
می‌کند. مسجد و دست‌اندرکاران آن به ویژه خادم که به عنوان یکی از مدیران
اجرایی مسجد شناخته می‌شود باید مسیر حضور آن‌ها را مسجد هموار نمایند
تا هم تمام اعضای خانواده اعم از همسر و فرزندان، هیچ نگرانی از حضور در
مسجد نداشته باشند.

« نویسنده: علی بان‌شی

« حس خوب مادری در خانه خدا

«مریم را در پارچه‌ای پیچید و به سوی بیت المقدس روان شد و او را به روحانیون حرم سپرد و گفت: این دختر نزد شما باشد؛ زیرا من نذر کردم که او خدمت گزار باشد».

نذر کرده بود، نذری بی نظیر... که دخترش را خادم خانه خدا کند... دختری که مادر عیسی (علیه السلام) گشت و یکی از زنان بهشتی.

قرآن کریم، با شرح نذر مادر مریم (علیها السلام) ارزش و جایگاه خادمه مسجد بودن را جلوه آسمانی بخشیده است.

بانوان خادم، مسئولیتی دارند که از یک سواثر و اجر معنوی دار و دواز سوی دیگر، می تواند نقش ویژه‌ای در پیشبرد و آسان سازی امور مربوط به بانوان مسجدی را داشته باشد.

پای صحبت یکی از بانوان خادم و چند نفر از خواهرانی نشستیم که دغدغه خدمت دلسوزانه به مسجدشان در شمال شرق تهران را دارند.

حاصل حرف های مطرح شده در این جمع باصفا، نکات و پیشنهادهای مفیدی بود که آنها را در ادامه می خوانید:

- خادمه مسجد با برخورد خوب می تواند باعث جذب بسیاری از خانم ها و

دختران به مسجد شود و در مقابل، بابر خورد نامناسب و تند، موجب طرد افراد بسیاری از مسجد شود.

- خادمه مسجد در بخش بانوان، فقط وظیفه نظارتی ندارد. علاوه بر حفظ زیبایی ظاهری مسجد، تدبیر و حضور او باعث می شود که همه‌ی خانم‌های نمازگزار، نسبت به رعایت نظم و نظافت محیط مسجد حساس و مسئولیت پذیر شوند.

- وقتی وارد مساجدی می شویم که خادمه در آن نقش و حضور فعالی دارد، گویا وارد خانه‌ای شده ایم که امور آن را یک مادر باسلیقه انجام داده است. وقتی مادری در خانه نباشد، اوضاع چطور می شود؟! حضور خادمه مسجد، همان اهمیت را دارد.

- بهتر است در هر مسجدی، روز مشخصی برای نظافت تعیین گردد تا دیگر بانوان نیز در حفظ زیبایی و بهداشت مسجد، حضور فعال تری پیدا کنند.

البته نباید در روزهای بعد، شبستان بانوان به حال خود رها شود؛ چرا که به سرعت با به هم ریختگی و آشفتگی مجدد روبرو می شوند. مسجد خانه خدا و پایگاه مسلمانان است؛ حیفاست که بی دقتی و بی اهمیتی به بهداشت و ظاهر آن، باعث دلزدگی کسانی شود که وارد مسجد می شوند.

چادرهای نامرتب، کتب نامنظم، آبدارخانه و جاکفشی و سرویس بهداشتی آلوده، افراد را نسبت به حضور در مساجد سست می کند.

نظارت دائمی خادمه بانوان، می تواند این نقایص را برطرف سازد.

- چه خوب است که مساجد همانند زیارتگاه‌ها خادمان افتخاری داشته باشند. به ویژه که خانه‌ی خدا ارزش بالاتری دارد. یاری سایر خانم‌ها در امور داخلی نظم و نظافت مسجد، سبب دلگرمی و سرعت بیشتر کارها می شود.

ایامی مثل ماه مبارک رمضان و محرم، فرصت خوبی برای حضور خادمان افتخاری است تا در زمینه نگهداری کودکان و آرامش بخشیدن به فضای

مسجد، کمک حال باشند.

- خادمه مسجد می تواند با حرف شنوی از امام جماعت مسجد و همکاری با وی، همانند یک مدیر داخلی به امور بانوان رسیدگی کند.

چه خوب است که ائمه جماعات نیز با انتقال این تذکرات، خواهران نماز گزار را به همکاری با خادمه مسجد تشویق و ترغیب کنند.

- آگاهی اولیه و نسبی خادمه مسجد از امور فنی، مثل سیستم کم و زیاد کردن نور هنگام دعا و روضه خوانی ها، هم در حال معنوی خواهران نماز گزار مؤثر است و هم در ایجاد نظم و اینکه هر کسی سر خود به کلیدهای برق، وسایل سرمایشی و گرمایشی دست نزند.

- در بعضی مساجد کشور بانوان خادم افتخاری، از ابتدای نماز، با یک چوب پر ایستاده اند و هم به برقراری نظم صفوف کمک می کنند و هم بچه ها را آرام می نمایند. از همه مهم تر با آگاهی از مسائل شرعی شبستان بانوان، تازه واردها را از وجود قسمت حسینی و مسجد آگاه می کنند.

- اگر تعامل یک پارچه ای بین امام جماعت، مسئولان امور مختلف مسجد و خدام صورت گیرد، هم بانوان خادمه جایگاه و نقش ویژه تری پیدا می کنند و هم نماز گزاران به رعایت امور داخلی مسجد بی اعتنایی نمی کنند.

- خادمه مساجد با شناخت فضای مورد نیاز مسجد آن محل، و رفتار صحیح و حضور مفید، می تواند خواهر دلسوزی برای حاضران در شبستان خواهران باشد.

- بانوان خادم، نباید زنان مسافری را که برای استراحت یا صرف غذا در مساجد حاضر می شوند، بیرون کنند؛ بلکه باید با خوشرویی، میزبان آنها باشند و در صورت امکان از آنها پذیرایی کنند؛ چرا که مسجد خانه ای امن خداست.

در گذشته مساجد علاوه بر عبادتگاه، محل استراحت، پذیرایی و... مردم و

مسافران بودند.

- در برخی مساجد، در عزاداری ماه محرم و صفر، بانوان خادم بادلوسوزی و صرف وقت، وضعیت مطلوب را برای عزاداری خانم‌ها فراهم آورده‌اند. اما چند درصد مساجد کشور، چنین برنامه‌ریزی و نظمی دارند؟
- معرفی الگوی نمونه و عزت نفس دادن به خدام نباید فراموش شود. بانوان مسجدساز تاریخ یا کسانی که خادم مسجد بوده‌اند، همانند حضرت مریم علیها السلام باید در جامعه معرفی شوند تا الگویی برای بانوان باشند.
- مهارت‌های مورد نیاز بانوان خادم را باید با برنامه‌های کارگاهی مفید در هر شهر و روستایی به آنان آموخت.
- محدود شدن به نظافت و در نظر نگرفتن مسائل جانبی، باعث بروز مشکلاتی می‌شود. بعضی‌ها به مسجد پناه می‌آورند؛ اما اتفاق افتاده که بار اولشان، بار آخر می‌شود! مسجد خانه شخصی کسی نیست. پس چه نیکو که بانوان و خادمه‌ای که قرار است به رتق و فتق امور آن بپردازند، در حاشیه نباشند.

« نویسنده: سحر شهر یاری »

« عزیز کرده‌های خدا!! »

اکبر آقاسوپری، چندتا از کارتن‌ها را خالی کرد و پودرهای لباسشویی را ریخت کنار مغازه‌اش.

مجید و نیما برای گرفتن کارتن‌ها منتظر بودند.

باران تندتر شده بود و پسرها تا به صحن مسجد برسند، خیس آب شده بودند.

کارتن‌ها را باز کردند و از در اصلی تا ورودی شبستان را جاده درست کردند.

آقارحیم به پسرهای نوجوان محل سپرده بود که روزهای بارانی، خودشان را برای کمک به او برسانند.

کارتن‌ها را که چیدند، هر کدام نزدیک یکی از ورودی‌های آقایان و خانم‌ها ایستادند و کیسه‌های پلاستیکی را برای کفش به مردم می‌دادند.

آقارحیم کفپوش دولایه‌ای هم درست کرده بود کنار در ورودی شبستان‌ها، که کار بیرون آوردن کفش‌های خیس و گذاشتنشان داخل کیسه پلاستیکی را راحت‌تر می‌کرد.

آقارحیم روزهای بارانی را دوست می‌داشت. با خودش فکر کرده بود کسی که روز بارانی هم برای اقامه‌ی نماز جماعت به مسجد می‌آید، خیلی عزیز کرده‌ی خداست و پیش خدا اجر و قرب دارد؛ پس احترامش واجب‌تر است.

به پسرها گفته بود: ما اگر برای راحتی نماز گزارهای روزهای بارانی کاری بکنیم، ما هم عزیز کرده‌ی خدامی شویم.

گفته بود فرش‌های مسجد امانت است، دل این بندگان خدا هم امانت. دو سال پیش که داد زدم به خاطر یک جفت کفش خیس و گلی که گذاشته بودند روی فرش، خودم شرمنده شدم. عهد کردم راحتی این بندگان خدا را فراهم کنم.

چندتا کارتن و چندتا کیسه‌ی پلاستیکی که قیمتی ندارد؛ آن‌هم در برابر دل یک مؤمن خدا که روز بارانی برای نماز جماعت مسجد می‌آید.

پسرها خاطراتش را که شنیده بودند، داوطلب شدند برای کمک کردن؛ کمک کردن به آقارحیم که دل صاف و قلب مهربانی داشت. پسرها می‌آمدند که به قول آقارحیم، عزیز کرده‌ی خدا شوند؛ عزیز کرده‌ی خدا به واسطه‌ی چند جفت کفش خیس و گلی.

« نویسنده: الهه زمان‌وزیری

« راهکارهایی برای حفظ پاکیزگی
و نظافت مسجد در فصل سرما

صدای شرشر باران و سوز سرما خبر از آمدن زمستان دارد. زمستان که از راه برسد، زمانی که نغمه‌ی اذان در کوچه‌های محله پیچد، مهمانان باران خورده با کفش‌های گلی، چترهای خیس و کاپشن‌های نمدار از راه می‌رسند. اصلاً چه جایی بهتر از خانه‌ی خدا برای استخوان سبک کردن؟! اما بعد از تمام شدن نماز و سخنرانی، خادم مسجد می‌ماند و پله‌ها و راهروهای گلی و خیس. به نظر شما چه راهکاری برای نظافت فضای مسجد در زمستان وجود دارد؟

پاگردها: برای اینکه آب و گل همراه کفش‌ها وارد راهرو و پله‌ی مسجد نشود، می‌توانید از پاگردهای حوله‌ای، نمدی یا گونی‌های کنفی استفاده کنید. گونی و پاگردی انتخاب کنید که قدرت جذب بالا داشته باشد. این پادری‌ها را جلوی در ورودی مسجد و جایی بیندازید که اهالی کفش خود را در می‌آورند.

جاکفشی: پهن کردن روزنامه‌های باطله روی قفسه‌ی فلزی یا چوبی جاکفشی می‌تواند از کثیف شدن بیش از اندازه‌ی آن جلوگیری کند. می‌توانید روزنامه‌ها را هفتگی تعویض کنید.

پاکت‌ها: اگر از کیسه‌های پارچه‌ای یا برزنتی برای قرار دادن کفش اهالی مسجد استفاده می‌کنید، باید بعد از اتمام مراسم کیسه‌ها را با قرار دادن در

نور خورشید یا مجاور گرمای بخاری خشک کنید تا از ایجاد بوی بد در محیط جلوگیری کند. استفاده از مشما برای فصل سرما در دسر کمتری دارد.

دستشویی‌ها: علاوه بر پادری که می‌تواند از ورود گل و آب به درون توالت جلوگیری کند، می‌توانید با قرار دادن چند جفت دمپایی پلاستیکی در دستشویی و وضوخانه و چسباندن برگه‌ای با متن «لطفاً با کفش وارد نشوید» به نظافت محیط کمک کنید.

چترها: آبی که از چترهای بسته چکه می‌کند، موجب خیس شدن فضای مسجد می‌شود. می‌توانید با قرار دادن یک سبد پلاستیکی مانند سبدهای رخت در کنار جاکفشی و چسباندن برگه‌ای با عنوان «جاچتری» بالای سبد، از ورود چترها به داخل مسجد جلوگیری کنید.

رخت‌آویز: لباس‌های خیس و نم‌دار موجب خیس شدن فرش مسجد و بیماری مسجدی‌ها می‌شود. می‌توانید با نصب چند رخت‌آویز ارزان در اطراف بخاری یا شوفاژ به خشک شدن کت، کاپشن و چادر مهمانان مسجد کمک کنید.

تی‌نخی: با تی‌های نخی خشک یا نم‌دار آب‌های گل‌آلود راهروها و پله‌ها را پاک کنید.

« نویسنده: نیلوفر فاطمی »

« جلوگیری از اتلاف انرژی در
مسجد در فصول سرد

هر دریچه‌ای در مسجد می‌تواند محل خروج گرما و ورود سرما باشد؛ بنابراین دقت در نوع برخورد با این منافذ می‌تواند جلوی هدررفت گرما را تا حد زیادی بگیرد.

۱) پنجره‌ها

به شما پیشنهاد می‌شود که اگر امکان نصب پنجره‌های عایق مانند پنجره دوجداره را دارید، به سمت نصب چنین پنجره‌هایی برای مسجدتان بروید. اما چنانچه چنین امکانی ندارید، برای انواع پنجره‌های سنتی می‌توانید اقداماتی را در جهت حفظ گرما در مسجد انجام دهید.

برای این قسمت با توجه به اینکه عموم مساجد دارای تاریخ ساخت بنای طولانی هستند، انواع پنجره‌ها در میان آنان وجود دارد؛ لذا باید به هر کدام از انواع پنجره‌ها نگاهی ویژه انداخت.

الف) پنجره‌های فلزی

اگر به هر دلیلی هنوز مسجد شما پنجره فلزی دارد، به این نکات دقت کنید تا

کمترین میزان خروج سرما را داشته باشید.

استفاده از نوارهای دور پنجره و درزگیر

اولین گام در حداکثر استفاده گرمای مسجد، جلوگیری از ورود هوا از طریق درزهاست. داخل و خارج پنجره‌ها را درزگیری کنید و در قاب پنجره از نوارهای مخصوص این کار که در ابزارفروشی‌ها و حتی سوپرمارکت‌ها هم وجود دارد، استفاده کنید.

پرده‌های سنگین‌تر

شما خادم عزیز می‌توانید پرده‌های سبک مخصوص تابستان را با پرده‌های سنگین‌تر در زمستان تعویض کنید. استفاده از پرده‌های ضخیم در زمستان ایده بسیار خوبی است که مانع ورود سرما به مسجد می‌شود.

روکش عایق

شما می‌توانید با نصب یک روکش عایق، مانند نایلون، بر سطح تمام پنجره‌هایی که اطمینان دارید در فصل سرما مورد استفاده قرار نمی‌گیرند و البته پرده مانع دیدن آن می‌شود، ورود سرما را به شدت محدود سازید.

تاب‌گیری پنجره‌ها

ممکن است در فصل گرما بنا به هر دلیلی از جمله اختلاف دما و گذاشتن جسمی میان در پنجره و خود پنجره برای بسته نشدن و به هم خوردن پنجره‌ها بر اثر باد و ... پنجره مسجد تاب گرفته باشد و هنگام بسته شدن، یک محفظه در بالا و پایین پنجره به وجود آمده باشد که محل ورود سرما باشد. برای رفع این مشکل، پنجره را باز کنید و در چند سانتیمتر بالاتر از درز، تکه‌ای چوب

قرار دهید و آرام محل تاب برداشته شده را فشار دهید. بعد از چند فشار آرام، چوب را بردارید و پنجره را ببندید و میزان درز را بررسی کنید. اگر این مشکل به طور کامل حل نشده بود، این عملیات را تکرار کنید تا در پنجره و قسمت ثابت پنجره، به کمترین فاصله ممکن برسند. یادتان باشد رفع کامل این مشکل و جفت شدن آن امکان پذیر نیست و فقط می توان این محفظه را تا حد زیادی بست. باقی این مشکل را می توان با درزگیر و قرار دادن مانعی بر روی آن دریاچه حل کرد.

ب) پنجره چوبی

اگر پنجره مسجد شما، پنجره چوبی است، پیشنهاد می شود که به فکر تغییر آن باشید و به سمت پنجره های عایق بروید و اگر این امکان نیست، توجه داشته باشد که:

- اگر شیشه آن ترک برداشته، حتماً شیشه های آن را عوض کنید تا هم از زحمت تعویض آن در صورت شکستن در سرمای زمستان در امان باشد و هم منفذی برای ورود سرما باقی نگذاشته باشد.
- پنجره ها را بررسی کنید که قاب شیشه یا چارچوب آن شل نباشد. قاب های شل را درزگیری و بتونه کاری کنید یا هر شکاف را با چسب اکوارיום یا مواد دیگر درزگیری کنید. شکاف های قاب پنجره را نیز که ممکن است هوا از آن عبور کند یا قاب دور شیشه پنجره که شامل میله های چوبی بین شیشه ها نیز می باشد، می توانید با نوار درزگیری اصلاح کنید.
- علاوه بر این اقدامات، کارهایی را که در بخش پنجره های فلزی به شما پیشنهاد شد، در مورد این پنجره ها می تواند مورد توجه قرار گیرد؛

اقداماتی از قبیل: نصب پرده ضخیم و ...

ج) پنجره‌های آلومینیوم

پنجره‌های آلومینیوم انتخاب مناسب نسل گذشته پنجره‌های محیط‌های بزرگ مانند مساجد بود که امروز در مساجد زیادی وجود دارد. اگر به دنبال عایق کاری این نوع پنجره‌ها در زمستان هستید، اولین نکته چک کردن نوار پلاستیکی دور شیشه‌های پنجره است. برای اینکار ابتدا پیچ زوار آلومینیومی دور شیشه‌ها را باز کنید، شیشه‌ها را از جادریاورید، نوار پلاستیکی را در صورت پوسیده شدن تعویض کنید و دور تادور شیشه بگذارید و شیشه را در جای خود قرار دهید؛ سپس پیچ‌ها را مجدداً ببندید. غیر از این نکته باقی نکات همان نکات ذکر شده در انواع پنجره‌های پیشین است.

۲) کانال کولر آبی

از جمله مکان‌هایی است که به آن توجه نمی‌شود و محل ورود سرمای زیادی به مسجد است. برای حل این مشکل چند نکته را مدنظر قرار دهید.

دریچه کولر آبی داخل ساختمان

اگر دریچه کانال کولر شما از نوع جدید است و شاسی باز و بسته کردن دارد، آن شاسی را به پایین بکشید تا دریچه کانال بسته شود. پس از آن می‌توانید برای حفظ ظاهر زیبای مسجدتان، چسب‌های پنج‌سانتی به صورت موازی روی دریچه کانال بکشید تا دریچه به طور کامل مسدود شود.

محل نصب کولر آبی در پشت بام و ...

اگر کولر آبی را در فصل زمستان جمع می‌کنید، باید با برزنت و نایلون ضخیم در پیچه کانال را از همان مکان مسدود کنید. چنانچه کولر در فصل تابستان هم در آن مکان می‌ماند، می‌توانید با تهیه برزنت مخصوص کولر، ابتدا کولر را با نایلون بپوشانید و سپس برزنت را بر روی کولر بکشید تا از ورود سرما به درون کولر و به تبع آن به درون کانال‌ها جلوگیری شود.

۳) در ورودی

در مسجد به علت باز و بسته شدن بسیار در فصل سرما، محل ورود سرما به محیط مسجد است که باید برای آن چاره‌ای اندیشید.

اگر مسجد شما، کوچک است و ابعاد در آن نیز کوچک است:

- می‌توانید برای حفظ گرمایش مسجد، یک تکه نایلون مخصوص و ضخیم پرده‌ای در بیرون در نصب کنید.

- در کنار پرده نایلون ضخیم می‌توانید از دستگاه بستن خودکار در نیز استفاده کنید.

- اگر مکان کافی در اختیار دارید، اطاقکی را در بیرون در به محل کفش‌کشی اختصاص دهید و جاکفشی مخصوص را در آن مکان قرار دهید تا در همان مکان نمازگزاران و مراجعه‌کنندگان به مسجد، کفش‌ها را در آورده و سریع داخل مسجد شوند.

اگر مسجد شما بزرگ است و در ورودی آن بزرگ‌تر از حد معمول است:

- می‌توانید برای حفظ گرما و سرمای مسجد از دستگاه «پرده هوا» روی در ورودی در داخل مسجد استفاده کنید.

- پرده هوا (Air Curtain) در حقیقت جریانی از هواست که دو منطقه سرد و گرم را از هم جدا می‌کند. این سیستم از فن قدرتمندی در سقف و مکنده‌ای در کف تشکیل شده است. پرده هوا برای افزایش راندمان تجهیزات تهویه و کاهش هزینه‌های انرژی طراحی شده است و می‌تواند تا حدود ۹۰ درصد جلوی اتلاف انرژی را بگیرد.

- چنانچه این امکان برای شما فراهم نیست - که البته توصیه می‌کنیم این امکان را فراهم آورید - گزینه‌ی سنتی آویختن فرش بر سر درهای بزرگ، گزینه خوبی است؛ گزینه‌ای که هنوز هم در حرم امام رضا (علیه السلام) مورد استفاده قرار می‌گیرد. فرش به علت سنگینی سریعاً بعد از خروج یا ورود فرد به سر جای خود باز می‌گردد و از اتلاف انرژی جلوگیری می‌کند.

- در مساجد بزرگ هم گزینه ایجاد کفش‌کنی در جلوی در ورودی گزینه خوبی است.

- برای این درها نیز نصب دستگاہ بستن در به صورت اتومات که در پشت در متحرک قرار می‌گیرد، پیشنهاد خوبی است.

- اگر می‌توانید، دو در بزرگ ورودی مسجد را متحرک و آن را به سیستم فنرهای کششی متصل کنید. این گزینه برای مساجدی که عبور و مرور بسیاری دارند، مناسب است؛ چراکه در به صورت خودکار توسط فردی که وارد یا خارج می‌شود، به قدر همان فرد باز و بسته می‌شود.

« نگاهی به وظایف خادم در تدارک
امور مسجد در دهه‌ی مبارک فجر

خادم مسجد، خدمت‌رسانی خود را در مسجد در قالب‌های مختلفی باید انجام دهد. نظافت مسجد، ارائه‌ی پیشنهاد به امام جماعت، مراقبت از مسجد و اموال آن، همگی از شاخصه‌های خدمت‌رسانی خادم مسجد محسوب می‌شوند. مراقبت از مسجد در مراسم متعددی که در طول سال صورت می‌پذیرد، از آن جهت مورد توجه است که ممکن است در فرایند آماده‌سازی، دغدغه‌مندان و اهالی واحدهای دیگر مسجد از اعضای بسیج تا اعضای واحد فرهنگی و ... برای کمک به انجام امور مسجد وارد کار شده و به علت ناآشنایی با چگونگی حفظ مسجد در جریان آماده‌سازی آن یا اهمال در مراقبت از خانه‌ی خدا دچار غفلت‌هایی شوند که منجر به آسیب به مسجد و اموال آن شوند.

بنابراین خادم مسجد در چنین ایامی وظیفه‌ی مراقبت از مسجد را در کنار تلاش برای آماده‌سازی مناسب آن بر عهده دارد و این، اصلی‌ترین وظیفه‌ی خادم مسجد تلقی می‌شود.

در کنار وظیفه‌ی مراقبت از مسجد، تلاش برای حفظ ایمنی آن و مردم در چنین ایامی، وظیفه‌ی دوم خادم را تشکیل می‌دهد. حفظ ایمنی در چنین مراسمی با حفظ ایمنی مسجد در ایام عادی تفاوت دارد. در شرایط خاص به

علت ایجاد فضاهای جدید و استفاده از وسایل تزئینی و آیینی جدید، ممکن است برای مسجد و افراد خطرهایی به وجود آید که خادم می‌تواند با آگاهی و دقت در آن، مانع رخ دادن آنها شود.

پس حفظ امنیت مراسم و آذین‌بندی مسجد در چنین ایامی وظیفه‌ی دوم خادم محسوب می‌شود.

به‌عنوان وظیفه‌ی مکمل در برگزاری مراسم ایام خاص، مانند دهه‌ی فجر انقلاب اسلامی، خادم می‌تواند نقش مشاور و مجری طرح‌های زیباسازی مسجد را داشته و همکار خوبی برای سایر دست‌اندرکاران مسجد باشد.

ما سعی می‌کنیم در این پرونده پیشنهادها و ایده‌هایی برای شما خادم عزیز در انجام وظایف سه‌گانه‌ی خادمی در این ایام مبارک ارائه دهیم. دقت و توجه شما می‌تواند مسبب برپایی باشکوه‌تر مراسم دهه‌ی فجر انقلاب اسلامی شود.

الف) شناخت کالای تزئین در مسجد

برای برگزاری یک مراسم مبارک، همچون ایام مبارک دهه‌ی فجر در مسجد اقلام و کالاهایی وجود دارند که شناخت آنها می‌تواند به شما کمک کند که در مقام انتخاب، بهترین گزینه را مورد توجه قرار دهید و در مقام استفاده، بهترین استفاده را از آنها داشته باشید.

۱) ریسه

ریسه‌ها رشته‌هایی از یک قلم‌شیء تزئینی هستند که از سال‌های دور برای زیباسازی مساجد در ایام خاص مورد توجه و استفاده قرار می‌گرفته است.

ریسه‌ها در سه جنس (الف) ریسه‌های پارچه‌ای - ساتن، ب) ریسه‌های کاغذی، ج) ریسه‌های برقی و نوری در بازار موجودند.

از حیث شکل هم ریسه‌های پارچه‌ای و کاغذی در چهار مدل:

الف) ریسه‌ی نیم‌دایره،

ب) ریسه‌ی مثلثی،

ج) ریسه‌ی مستطیلی (پرچمی)،

د) ریسه‌های برگ‌ی، قسمت اعظم انتخاب مساجد را تشکیل می‌دهد.

در ریسه‌های برقی و نوری، علاوه بر ریسه‌های لامپی قدیمی و ریسه‌های لاک‌ی که هنوز هم در بسیاری از مساجد موجودند، ریسه‌های زیر هم می‌تواند گزینه‌ی به‌روز‌تر و کم‌مصرف‌تر و ایمن‌تری برای آماده‌سازی مسجد در مراسم خاص و به‌خصوص ایام دهه‌ی فجر انقلاب اسلامی باشد:

ریسه‌ی LED بلوطی،

ریسه‌ی LED خطی،

ریسه‌ی سوزنی،

ریسه‌ی شلنگی.

نمونه‌ی پیشنهادی

اگر هنوز از ریسه‌های پرمصرف و به‌عبارت صحیح‌تر پرخطر با لامپ‌های رشته‌ای یا لاک‌ی استفاده می‌کنید، می‌توانید در دهه‌ی فجر سال پیش‌رو با پیشنهاد ریسه‌ی ال‌ای‌دی کنترل‌دار به‌امام‌جماعت و هیئت‌امنا، یک انتخاب بسیار مناسب‌تر را در ریسه داشته باشید. مزایای این ریسه‌ها عبارت است از: روکش پلاستیکی جهت جلوگیری از نفوذ آب و رطوبت به لامپ‌های ریسه، بیست‌رنگ بانورریزی و اشکال گوناگون برای مراسم مختلف، مصرف کم و عمر زیاد، در حدود بیش از هفت هزار ساعت و کنترل ساده، اما کاربردی آن با برد هشت متر. امنیت فوق‌العاده و مصرف کم و قیمت ارزان این ریسه‌ها می‌تواند وظایف سه‌گانه‌ی شما را هم‌زمان پوشش دهد.

۲) پرچم و کتیبه

کتیبه‌ها و پرچم‌های مورد استفاده در مسجد برای ایام دهه‌ی فجر گزینیه‌های زیادی را شامل نمی‌شود و تولیدکنندگان هنوز به مدل‌های خلاقانه‌ای در این مورد دست نیافته‌اند. نمونه‌های موجود و مورد نیاز شما عبارتند از:

۲-۱) پرچم آویز ویژه‌ی دهه‌ی فجر

معمولاً در اندازه‌های ۱۵۰×۹۰ مورد استفاده در دیوارهای بلند مسجد و ستون‌هاست.

۲-۲) کتیبه‌ی ویژه‌ی دهه‌ی فجر

منقش به طرح پرچم ایران و در اندازه‌های ۵۰*۵۰ و ۱۰۰*۵۰ مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲-۳) پرچم کاغذی دسته‌چوبی

علاوه بر استفاده در راهپیمایی در تزیینات دیواری هم مورد استفاده قرار می‌گیرد.

پیشنهاد ویژه

برای موقعیت‌ها و ایام خاص، مسجد شما می‌تواند با یک پرچم اهتزاز، یک نشانه رادر محله و محدوده‌ی مسجد به راحتی اعلان کند. پرچم اهتزاز که ارتفاعی از سه تا دوازده متر دارد، برای مثال در ایام دهه‌ی فجر می‌تواند پرچم بزرگ ایران یا پرچم کم‌عرض عمودی تصویر امام خمینی ره را از مسجد برای محله و شهر به نمایش بگذارد. در ایام محرم و شهادت‌ها و میلاد ائمه هم چنین گزینیه‌ای گزینیه‌ی خوبی برای مسجد شماست..

۳) شرشره

شرشره‌ها در دهه‌ی هفتاد از اجزاء اصلی تزیین مساجد و مدارس بود؛ اما به مرور زمان جایگاه خود را تا حدی از دست داده است. در سال‌های اخیر اما در بازار مدل‌های بسیار زیبای شرشره ارائه شده است که با قیمت‌های حداقلی می‌توانند از ابزار تزیین مسجد در اعیاد و ایامی همچون دهه‌ی فجر باشند.

۴) پوستر

پوسترها در سال‌های اخیر و با پیشرفت تکنیک‌های تصویرسازی گسترش یافته‌اند و از چهار دهه‌ی گذشته از ابزار آلات تزیین مسجد بوده‌اند.

۵) بادکنک

با توجه به اهمیت حضور کودکان و نوجوانان در مسجد و ایجاد جذابیت برای این قشر مهم، استفاده از بادکنک‌ها در تزیین مسجد نیز گزینه‌ی خوبی است و می‌توان به نحو زیبا، اما متین و سنگین، با قرار دادن رنگ‌های متنوع آن در کنار هم، به یک فضا سازی زیبا دست یافت.

۶) ماکت‌ها

ماکت‌ها هم در یک دهه‌ی گذشته به جرگه‌ی آلات فضا سازی مسجد در دهه‌ی فجر انقلاب اسلامی در آمده‌اند. هر چند در شیوه‌ی استفاده از آنها شاید هنوز ایده‌های جالبی در دست نباشد، در اینجا سعی خواهیم کرد به گزینه‌های مطلوب برای مسجد دست یابیم.

ب) انجام مقدمات

شما پیش از هر اقدام عملی باید یک ماه مانده به ۲۲ بهمن، یعنی اواخر دی ماه، مقدمات امور مربوط به تزیین مسجد را با هماهنگی با امام جماعت مسجد صورت دهید. مقدمات کار در چند مرحله صورت خواهد پذیرفت که در ادامه بدان خواهیم پرداخت.

۱) آگاهی از نقش خود در مهیاسازی مسجد در دهه‌ی فجر

برای حرکت در مسیرهای مختلفی که پیش روی شماست و در راستای آن وظایف سه‌گانه تقسیم می‌شود، شما باید از نقش خود در مهیاسازی مسجد برای دهه‌ی مبارک فجر آگاه باشید.

اول: اگر شما نقش کمک‌کننده و یاری‌رسان به گروه دیگری که وظیفه‌ی مهیاسازی مسجد را به عهده دارند، مانند اعضای پایگاه بسیج یا اعضای مرکز فرهنگی مسجد را دارید، در این صورت وظیفه‌ی اصلی شما حفاظت از مسجد در برابر آسیب‌های احتمالی فرایند آماده‌سازی مسجد است. در کنار نقش حفاظتی، بیان ایده‌ها و تجربیات سال‌های قبل برای گروه، از دیگر وظایف شماست. در نهایت در چنین حالتی شما وظیفه‌ی اجرای برنامه‌های مهیاسازی گروه را بر عهده دارید.

در توضیح قرار گرفتن شما در چنین موقعیتی باید گفت که حفاظت از مسجد در هر حالت و زمان و موقعیتی در نهایت بر عهده‌ی شماست و شما باید در هماهنگی کامل با امام جماعت در موقعیت‌های خطر، مانع از آسیب رسیدن به مسجد و امکانات آن شوید. موقعیت‌های خطر هم از کوبیدن نابجای یک میخ در دیوار آغاز می‌شود و تا حفظ سلامت مردم شرکت‌کننده در مراسم مسجد ادامه می‌یابد.

در موقعیت مشاور هم تجربه‌ی سال‌های پیش و البته فکرهای لحظه‌ای و آموخته‌های شما می‌تواند گره‌گشای بسیاری از کارها باشد. داشته‌های

تجربی و ذهنی خود را از دوستانتان در گروه مهیاسازی مسجد دریغ نکنید که در نهایت موفقیت برنامه‌های آماده‌سازی مسجد، موفقیت شما نیز خواهد بود. اما در موقعیت مدرسان، شما وظیفه‌ی اجرای برنامه‌های گروه را در کنار دیگران دارید. در این موقعیت حتی اگر مدیر گروه از شما سن کمتری دارد و نظر او را نمی‌پسندید، حساسیت ایجاد نکنید. کارهای گروهی در درجه‌ی اول به از خود گذشتگی نیاز دارد. ممکن است شما در موضوعی نظر دیگری داشته باشید، اما ترجیح گروه نظر دیگری باشد. مخالفت و ایجاد تنش شما فقط مانع اجرایی شدن هر دو نظر می‌شود و بس. در مقابل همکاری و ارائه نظر به مدیر گروه در محیطی مانند مسجد می‌تواند ثمره‌ی شیرین یک فعالیت معنوی را برای شما و مسجد به ارمغان آورد.

دوم: اگر شما نقش مدیریت مسجد در فرایند آماده‌سازی مسجد برای دهه‌ی فجر انقلاب را بر عهده دارید، طبعاً وظیفه‌ی سنگین تری نسبت به موقعیت قبلی بر عهده دارید. در چنین موقعیتی شما، هم نقش مدیریتی را بر عهده خواهید داشت و هم نقش اجرایی بر دوش شماست. در این وضعیت شما هم مانند هر مدیر دیگری به مشورت نیاز دارید. اگر با خدام سایر مساجد ارتباط دارید، با آنها در تماس باشید و در غیر این صورت، از نظر امام جماعت و هیئت امنای محترم و مسئول پایگاه غافل نشوید. سعی کنید از تجربیات سال‌های قبل بهره ببرید، اما هر سال شیوه‌ای بدیع و چیدمان و آرایشی نو را یاد بگیرید و اجرا کنید.

۲) اطلاع از برنامه‌های خاص

اگر فرایند آماده‌سازی مسجد به شکل هر ساله که شما تجربه‌ی آن را داشته‌اید، برای دهه‌ی فجر پیش‌رو توسط امام جماعت و هیئت امنای در نظر گرفته شده

است، که هیچ! مقدمات آن به روال سابق که در ادامه آنها را مرور خواهیم کرد، انجام می‌پذیرد. اما چنانچه برنامه‌ی خاص دیگری مد نظر قرار گرفته است، طبیعتاً با توجه به عدم تجربه شما باید از جزئیات آن و چگونگی انجامش آگاهی یابید تا پیش از زمان اجرای طرح، مقدمات آن را فراهم آورید. این اطلاع‌یابی را به هیچ وجه ساده نگیرید.

۳) انجام مقدمات الزامی

مقدماتی که باید پیش از رسیدن ایام دهه‌ی فجر و برای آماده‌سازی مسجد صورت پذیرد، مسائلی است که در ادامه ذکر خواهد شد. در هر موقعیتی و در هر نقشی که برای گروه آماده‌سازی مشغول به خادمی هستید، این فعالیت‌ها را فراموش نکنید.

۳-۱) آمارگیری و اطلاع از ابزارآلات تزئین مسجد در دهه‌ی فجر

در گام نخست باید از انبار مسجد، اطلاعات مربوط به وسایل تزئین مسجد را گردآوری و یادداشت کنید. اطلاعاتی که شما باید در اختیار داشته باشید، عبارتند از:

- میزان ریسه‌های موجود، تعداد پرچم‌های موجود در انبار، تعداد پوسترهای قابل استفاده در مسجد، بررسی متراژ کتیبه‌های موجود در مسجد

۳-۲) پالایش دارایی‌ها

پس از اطلاع از موجودی مسجد، باید این اقلام را در زمان بندی هفته‌ای پالایش کنید. یعنی اقلام غیر قابل استفاده را از اقلام سالم جدا کرده و به یک موجودی مرتب و منظم و کارادست یابید.

برای چنین امری لازم است:

- ریسه‌های موجود مسجد را از انبار بیرون آورده، آنها را تمیز و مرتب کنید.

- برای ریسه‌های نوری، اگر دارایی مسجد، نسل قدیم ریسه‌ها، یعنی ریسه‌هایی با لامپ‌های رشته‌ای کوچک است، لامپ‌های سوخته را جدا سازید و لامپ‌های جدید را جایگزین کنید.

نکته:

- در این قسمت به رنگ لامپ جایگزین شده دقت کنید. شما باید لامپ جدید را دقیقاً مطابق قرار گرفتن سایر رنگ‌های لامپ ریسه انتخاب کنید؛ یعنی اگر سمت راست لامپ‌های سفید ریسه، لامپ رنگ قرمز است، شما هم باید به این قاعده در تهیه لامپ جدید پایبند باشید.

- ریسه‌های نوری به علت استفاده از برق باید هر ساله پیش از ایام دهی فجر، از لحاظ اتصالات و سیم‌ها بررسی مجدد شوند و این موضوع برای شما که در هر صورت وظیفه‌ی حفاظت از اموال و ایمنی مسجد را به عهده دارید، امری ضروری است. پس سیم‌های ریسه را به دقت کنترل کنید. اگر بر حسب استفاده‌ی چندساله قسمتی از سیم، رویه پلاستیکی خود را از دست داده، آن قسمت سیم را با چسب برق بپوشانید و اگر پوسیدگی بیش از اندازه‌ی عادی بود، سیم‌های آن قسمت را تعویض کنید.

- اگر سر ریسه‌ی شما دوشاخه دارد، آن را باز کنید و به اتصالات درونی آن توجه کنید و از امنیت آن مطمئن شوید. چنانچه سیم ریسه دوشاخه‌ای ندارد، برای امنیت بیشتر سیم را به دوشاخه‌ای مناسب متصل کنید.

نکته:

- دوشاخه را بر اساس برق مورد نیاز سیم تهیه کنید. برای مثال دوشاخه‌ی مورد استفاده در یک رادیو هیج‌گاه کشش جاری ساختن برق در سیم ریسه را ندارد. دوشاخه‌های مخصوص این کار را از فروشگاه لوازم برقی تهیه کنید.

- برای ریسه‌های پرچی گام اول شست‌وشوی آنهاست. در شست‌وشوی ریسه‌ها دقت داشته باشید که استفاده از مواد شوینده‌ی عادی ممکن است به رنگ‌بندی ریسه‌ها آسیب برساند. شما می‌توانید با رنده کردن صابون‌های عادی و با استفاده از آب ولرم و به شیوه‌ی دستی این ریسه‌ها را تمیز کنید. در مورد پارچه‌های ساتن بدون هیچ‌گونه چون و چرایی ریسه‌ها باید به خشکشویی سپرده شوند و هرگونه اهمال شما ریسه را غیرقابل استفاده خواهد کرد.

نکته:

- برای آنکه ریسه‌های غیرساتن، یعنی ریسه‌هایی که با فرمول بالا شسته شده‌اند، دچار چروک‌های غیرعادی نشوند، باید بلافاصله پس از شست‌وشو آویزان شوند تا در این حالت خشک شوند.

۲) پرچم‌ها

پرچم‌ها و آویزها و کتیبه‌ها هم باید توسط شما پیش از مرحله‌ی آماده‌سازی مسجد مورد توجه قرار گیرند تا اگر به تعمیرات نیاز دارند، انجام شود و البته شست‌وشوی آنها هم بسیار مهم است.

- برای شست‌وشوی کتیبه‌ها و پرچم‌ها، از فرمول شست‌وشوی ریشه‌ها استفاده کنید؛ یعنی شست‌وشوی دستی با صابون رنده‌شده، البته با آب ولرم. فراموش نکنید که پس از شست‌وشو باید پرچم‌ها و کتیبه‌ها را آویزان کنید تا چروک نشوند.

- به گوشه‌های ریشه‌ها دقت کنید. اگر بر اثر وارد شدن میخ شکافی پیدا کرده‌اند، آنها را به این شیوه تعمیر کنید: یک تکه پارچه به رنگ همان پشت قسمت پاره‌شده قرار دهید و آن را چرخ کنید. چنانچه چرخ در اختیار تان نیست، می‌توانید به خیاطی‌ها مراجعه کنید تا با چرخ‌های مخصوص، این کار را برای شما انجام دهند.

- برای پرچم‌های ویژه‌ی پیاده‌روی، پرچم‌های کاغذی را اگر در انبار دارید، بررسی کنید و پارگی‌های احتمالی را چنانچه قابل رفع کردن است، با چسب تعمیر کنید. پس از این اقدام چوب‌ها و دسته‌های آنها را هم بررسی کنید و ایرادات احتمالی را رفع کنید.

در مورد پرچم‌های دیواری و دسته‌چوبی هم توجهتان را به سمت شست‌وشو و چک کردن چوب پرچم متمرکز سازید. در مورد چوب دقت کنید که قسمتی از چوب اگر برآمده است، آن را از چوب جدا کنید تا باعث پاره شدن پرچم نشود.

۳) شیره‌ها، بادکنک‌ها، پوسته‌های کاغذی

و باقی وسایل تزیین مسجد

در مورد سایر این وسایل هم حساسیت خود را داشته باشید و اجناس غیر قابل استفاده را از اجناس سالم جدا سازید. اینها عموماً اجناسی نیستند که قابل تعمیر باشند و در صورت تعمیر هم زیبایی خود را از دست خواهند داد. پس اگر دچار مشکلی هستید، آنها را کنار بگذارید.

ج) جبران کمبودها

پس از پالایش موجودی مسجد، کمبودهایتان را تهیه کنید. اگر شما مدیریت آماده‌سازی مسجد را بر عهده دارید که با هماهنگی امام جماعت و هیئت امنای دست به این کار بزنید. چنانچه مدیریت کار با شما نیست، به سرپرست گروه آماده‌سازی، موجودی انبار و کمبودها را اطلاع دهید تا تصمیمات مقتضی را اتخاذ نماید.

« د) مرحله‌ی اجرایی

ما در مرحله‌ی اجرایی سعی بر آن داریم که تمامی نکات را به نحوی طرح کنیم که شما چه در مقام مدیریت اجرای طرح آماده‌سازی باشید و چه در مقام مشاور و نیروی اجرایی، در هر دو صورت بتوانید آن را اجرا کنید یا به صورت مشاوره ارائه دهید تا اجرای طرح به بهترین نحو صورت پذیرد.

نکته:

- زمان اجرای مرحله‌ی اجرایی طرح آماده‌سازی مسجد برای مراسم دهه‌ی فجر انقلاب اسلامی، یک هفته تا ده روز پیش از آغاز دهه‌ی فجر است؛ یعنی حدوداً روزهای اول بهمن‌ماه.

گام اول: انجام طرح‌های بزرگ

۱. طاق نصرت

اگر تصمیم بر آن است که در آستانه‌ی ورودی مسجد یا خیابانی که مسجد در آن واقع شده است، طاق نصرت برپا شود، شما درگیر یک طرح بزرگ هستید. بنابراین سعی کنید گام‌های خود را با سرعت بیشتری بردارید. معمولاً مساجدی که تصمیم به برپایی طاق نصرت می‌گیرند، در انبار داربست‌های آن را دارند. در این صورت گیره‌ها و سلامت میله‌ها را چک کنید و در مکان مخصوص، داربست طاق را بنا کنید. اما اگر تصمیم به کرایه کردن داربست دارید، توجه داشته باشید که قیمت اجاره‌ی هر متر داربست به صورت توافقی حاصل می‌شود. چنانچه شما مسئول اجاره هستید، مطمئن باشید که قیمت تمام‌شده نسبت تامی با قدرت چانه‌زنی شما دارد.

اگر داربست شما اجاره‌ای باشد، برای نصب آن هم مبلغی را شرکت طرف قرارداد شما از شما می‌گیرد و اگر این‌گونه نباشد و مسجد شما داربست به میزان کافی داشته باشد، وظیفه‌ی نصب به عهده‌ی خودتان است.

نکات امنیتی

- اگر توانایی یا مهارت این کار را ندارید، به هیچ وجه به این کار اقدام نکنید و از شرکت‌های اجاره و نصب داربست یک کارگر ماهر را در خدمت بگیرید؛ چراکه کوچک‌ترین اهمال یا بی‌مهارتی در این امر عواقب ناخوشایندی را به همراه دارد؛ مانند سقوط داربست بر اثر باد یا جابجایی و ...

- اگر طاق نصرت را در خیابان بر پا می‌کنید، باید چند نکته‌ی امنیتی را رعایت کنید:

۱. دو سمت طاق نصرت نباید در پیاده‌رو و محل عبور و مرور مردم باشد؛ زیرا علاوه بر تضییع حق الناس، احتمال برخورد و فروریزی آن به هر دلیلی افزایش می‌یابد.

۲. اگر خیابان پیاده‌رو ندارد، باید پایه‌های طاق نصرت در منتهای عرض خیابان باشد و پیش از محل قرار گرفتن پایه‌ها، نشانه یا علامتی به منظور توجه رانندگان به محل قرار گرفتن ستون طاق در نظر گرفته شود تا از برخورد احتمالی خودروها جلوگیری شود.

۳. برای استواری طاق، باید در هر سمت پایه‌ی طاق، چهار میل اتکا به شکل اوریب به عقب و جلوی پایه‌ها متصل شود تا تعادل طاق را حفظ کند. فراموش نکنید که امنیت و زیبایی طاق هر دو به صورت توأمان وظیفه‌ی شما و تیم آماده‌سازی مسجد است.

۴. برای سقف طاق نصرت گزینه‌ی اول و آخر سازه‌ی آلومینیومی سبک است. سازه‌ی سنگین ریسک ایمنی را افزایش می‌دهد. بنابراین برای حفظ زیبایی از شکل هلالی این سازه‌ها استفاده کنید و در اتصال سازه به داربست کناری نهایت دقت را به خرج دهید و اگر خودتان عامل نیستید، به دقت روی کار نظارت داشته باشید.

۵. به احتمال زیاد و طبق سنت در طاق نصرت از لامپ‌ها و نورپردازی استفاده می‌کنید؛ پس با توجه به رسانا بودن داربست بحث امنیت طاق نصرت بسیار جدی است. بنابراین:

الف: با توجه به احتمال بارش باران و برف در بهمن ماه، در وهله‌ی اول باید از سیم‌های نو استفاده کنید که امکان اتصالی‌شان صفر است. سیم‌کشی‌های روی طاق نصرت باید از داخل داکت صورت گیرد تا مانع دوم در برابر نفوذ آب به سیم‌ها ایجاد شود.

ب: اگر از مهتابی استفاده می‌کنید و حتی از لامپ‌های ساده، از سمت بالا آنها را در حفاظی قرار دهید تا بارش‌های ساده روی آن ننشینند. چنانچه میزان بارش افزایش یافت و باد هم همراه آن شد، به شکلی که حفاظ مانع رسیدن رطوبت به آن نشود، برق طاق نصرت را قطع کنید.

تزیین

در برپایی طاق نصرت که سبمل زیبایی و پیروزی محسوب می‌شود، تزیین آن پس از امنیت، مهم‌ترین نکته به حساب می‌آید. چه بسیار طاق نصرت‌ها که مساجد مختلف به زحمت برپا کرده‌اند و به علت کج‌سلیفگی و بی‌توجهی در آرایش، وجهه‌ی بسیار نازیبایی به مسجد و خیابانی که مسجد در آن واقع شده، داده است.

نکته:

۱. فراموش نکنید که نوشته‌های کتیبه‌ها در ستون‌ها می‌توانند به صورت عمودی باشند؛ اما خوانش پرچم‌ها و آویزها حتماً باید افقی باشند.

۲. پارچه‌ها و کتیبه‌ها و پرچم‌ها را به نحوی به طاق نصب کنید که به صورت کشیده و رق ایستاده باشد. شل و ول ایستادن و آویزان شدن کتیبه‌ها تمام زحمات شما را بی‌اثر می‌کند. شاید در مدتی که طاق برپاست، بهتر باشد هر سه یا چهار روز وضعیت طاق نصرت چک شود و از موارد مهم چک کردن همین محکم ایستادن کتیبه‌ها و پارچه‌هاست.

۲. سن یا سکو

در گذشته در مساجد برپایی سن مرسوم‌تر بود؛ چراکه نوع مراسم به نحوی بود که بودن سن را ضروری می‌ساخت؛ برنامه‌هایی مثل تئاتر و نمایش و تواشیح. به هر حال اگر در برنامه‌های آماده‌سازی مسجد شما برپایی سن (سکو) وجود دارد، باید مسائل مربوط به امنیت و زیبایی آن را توأمان مورد توجه قرار دهید. هنوز هم سکوها در مساجد به سبک گذشته با داربست بنا می‌شوند و اگر هم این‌گونه نباشد، از نسل سازه‌های اسپیس فریم استفاده می‌شود. در هر صورت اگر در مسجد این دو را ندارید، ناچار به اجاره کردن آن هستید که گزینه‌ی اسپیس فریم‌ها می‌تواند گزینه‌ی ایمن‌تری باشد.

نکات امنیتی و حفاظتی

از هر کدام از متریاال‌های زیر برای برپایی سن در مسجد استفاده می‌کنید، دقت داشته باشید که عدم نظارت و دقت و هوشیاری شما ممکن است مسجد را دچار آسیب‌هایی کند که این، ضعف در یکی از وظایف سه‌گانه‌ی شما محسوب می‌شود. بنابراین دقت داشته باشید که:

۱. فرش‌های زیر سن را پیش از برپایی آن جمع کنید تا فشار پایه‌ها منجر به پارگی آنها نشود. برای موکت‌ها هم چنین اقدامی ضروری است. اما اگر این اقدام را به هر دلیلی نمی‌خواهید انجام دهید، زیر پایه‌های اصلی و حد فاصل آنها و موکت، کارتن‌های تاشده بگذارید تا موکت‌ها آسیب نبینند.

۲. اگر گزینه‌ی شما برای برپایی سن دار بست‌ها باشند، لاجرم کف‌سازی شما با تخته است. پیش از پراکندن تخته‌ها روی سن، از استحکام آنها مطلع شوید و آنها را به دقت بازرسی کنید. همچنین از عدم وجود میخ در آنها مطمئن شوید و در نهایت، توجه داشته باشید که نوع پهن شدن تخته‌ها به نحوی باشد که هیچ نقطه‌ای خالی نماند که پای افراد در آن فرورفته و منجر به آسیب دیدن شود.

۳. اگر تصمیم شما به استفاده از اسپیس فریم‌ها باشد، گزینه‌ی احتمالی شما یونولیت است که انتخاب بسیار مطمئن و خوبی است. در چینش یونولیت‌ها هم تنها نکته همان خالی نماندن فضای کف سن یا سکو است که ممکن است منجر به ایجاد سانحه شود.

نکته

• نکته‌ی پایانی آلوده‌سازی زیاد یونولیت در محیط مسجد است. شاید بهتر باشد هنگام نصب سکو، قسمتی از فرش‌های اطراف سن را جمع کنید و در نهایت پس از نصب سن و یونولیت و جارو کشیدن فضای اطراف، فرش‌ها را باز کنید.

تزیین سن

نمایی که یک سن نازیبا به مسجد می‌دهد، از هر چیزی بیشتر است. در حقیقت

سن در مسجد نمادی از تلاش شما برای زیباسازی و مهیا ساختن مسجد برای مراسم دهه‌ی فجر است. بنابراین چه شما مدیریت طرح را به عهده داشته باشید و چه دیگر دوستانتان، باید نکات زیر را در آرایش سن رعایت کنید:

۱. همان طور که در طاق نصرت‌هاشل و ول بودن کتیبه‌ها و پرچم‌ها باعث از بین رفتن تمام تلاش‌های شما می‌شود، در اینجا هم تلاش شما باید بر این باشد که فرش و کتیبه و پلاکاردهای سن از هم وارفته نباشد.

۲. برای نمای روبروی سن در قسمت پایین، با گرفتن اندازه‌های ارتفاع و عرض سن، یک پلاکارد نصب کنید. مضمون پلاکارد می‌تواند با مضمون «دهه‌ی فجر انقلاب اسلامی گرامی باد» باشد..

۳. در بخش کناری سن، پوشش سفید کافی است و به درج پلاکارد موضوعی و نوشته‌دار نیازی نیست.

نکته:

• نکته‌ای که اینجا بسیار قابل توجه است، کشیدگی و مرتب ایستادن پلاکاردهای روبرویی است. برای این کار به هیچ وجه از چسب نواری پنج‌سانتی استفاده نکنید؛ زیرا در صورت روشن شدن برق‌های مسجد، کاملاً خود را نشان می‌دهد. پیشنهاد می‌شود با پونس و چسب‌های دورو از پشت این مشکل را برطرف کنید.

۴. برای روی سن ابتدا یک موکت را پهن کنید و کناره‌های آن را به طور مرتب و کامل بکشید تا صاف صاف شود. پس از این کار، گام بعدی می‌تواند انداختن یک فرش بر روی سن باشد.

۵. تریبون ثابت، شما را با مشکلات هویدا شدن سیم‌ها نیز روبرو می‌سازد.

برای زیبایی سن اگر هنوز از میکروفون های سیم دار استفاده می کنید، و روی تریبون از میکروفون ثابت استفاده می کنید، سیم ها را از زیر فرش عبور دهید. برای میکروفون سیار اگر نوع بی سیم آن را دارید، که هیچ، و اگر ندارید، ناگزیر سیم آن را از روی فرش عبور دهید. اما پیش و پس از استفاده می توانید سیم ها را جمع کنید تا اندکی به زیبایی سن بیفزایید.

۶. در کار بست بعضی از سن های اسپیس فریمی چهار ستون و نمای بالا هم کار می شود. در هر صورت برای آن قسمت هم چگونگی قرار گرفتن کتیبه ها بسیار مهم است و از آنجا که در دیدرس خوبی هم قرار دارد، اهمال به هیچ وجه جایز نیست.

نکته امنیتی

- در چنین حالتی و با توجه به حضور کودکان و احتمالاً برخورد آنها به سن، اتصالات را حتماً و به صورت مستمر چک کنید.

نصب پرچم

پیشنهاد های ویژه

اگر از آن دسته خدامی هستید که چهار پرچم روی چهار سمت ستون های داخل مسجد نصب می کنید و امسال هم قصد آن را دارید یا گروه آماده سازی مسجد چنین تصمیمی گرفته، سریعاً تصمیم خود و آنها را متوقف سازید و ستون مسجد را سوراخ یا جوش کاری نکنید. به این چند نکته دقت کنید و پس از آن تصمیم بگیرید:

۱. برای نصب پرچم های روی ستون می توانید برای ستون مسجد به یک آهنگر، یک گیره دایره ای یا مربع بنا به شکل ستون مسجد سفارش

دهید که در چهار یا دو سمت دارای لوله حفظ چوب پرچم می باشد. این گیره هنگام عدم نیاز از ستون جابه جا و هنگام نیاز روی ستون جاسازی می شود و به وسیله ی یک ضامن قفل می شود و در ارتفاع و نقطه ی مد نظر تان ثابت می شود. با این گیره از سوراخ کردن دیوار بی نیاز می شوید و حداقل از زدن هشت پیچ و میخ در دیوار جلوگیری کرده اید.

۲. اما اگر هنوز تصمیم قطعی گرفته نشده که به شیوه ی سنتی و نازیبای پرچم نصب کردن در لوله های مخصوص این کار در مسجد صورت پذیرد، بدانید که این شیوه شاید برای زدن یک پرچم روی دیوار یک خانه به مناسبت های مختلف، مناسب باشد، ولی قطعاً برای مسجد یک گزینه ی تخریب کننده و نامناسب است. شما می توانید به جای استفاده از این مدل، ستون مسجد را به وسیله ی پرچم های مخصوص پوشانید. یک ستون بلند پوشانده شده توسط یک پرچم جمهوری اسلامی ابهت زیادی به مسجد می دهد؛ کاری که قطعاً شیوه ی قدیمی از اعطای آن به مسجد ناتوان است.

۳. در نهایت اگر باز به شیوه ی سابق قصد نصب پرچم در مسجد را دارید، چه بر روی ستون ها و چه بر روی دیوارها، نقاطی مخصوص را در نظر بگیرید و جای پرچم ها را آنجا نصب کنید. برای هر مراسمی فقط از آن مکان ها استفاده کنید و دیوار مسجد را هر نوبت دچار آسیب سوراخ کردن نکنید.

گام دوم: طرح های کوچک تر

(۱) تریبون

در بسیاری از مساجد در دهه ی فجر برای سخنرانی سخنرانان و خاطره گویان و

...از تریبون یا یک میز سخنرانی استفاده می کنند که آماده سازی و زیباسازی آن برای شکل گیری فضای متناسب با دهه ی فجر مسجد شما بسیار مؤثر است. با توجه به اینکه تریبون جلوتر از صفوف نماز گزاران قرار دارد، شما یا باید از تزیین آن با تصاویر بپرهیزید یا هنگام اذان آن را از پیشانی مسجد خارج سازید. با فرض اینکه شما این کار را می کنید، برای تزیین مسجد شما باید:

۱. بدنه ی تریبون را با یک طرح پرچم جمهوری اسلامی ایران مزین کنید. به این منظور، هم گزیننه ی پرچم های کاغذی پیش روی شماست و هم گزیننه ی پرچم پارچه ای. در هر صورت سه ضلع قابل مشاهده برای مخاطب بدون حتی یک نقطه ی کوچک باید پوشیده از طرح پرچم باشد. نقطه ی کوچک از آن جهت گفته شد که پیدا بودن تریبون از گوشه های کار، نامرتبی و بی نظمی شدیدی به تریبون می دهد که مخاطب حتماً آن را با دقت خواهد دید.

۲. میز سخنرانی: وضعیت میز سخنرانی هم برای مسجد شما مانند تریبون است و تزیین آن در دهه ی فجر نکته ی قبل توجهی به شمار می رود. اگر چهره و رخ میز شما به شکل مرتب و آبرومندی است، نیازی به چسباندن پوستر و غیره ندارید. می توانید با یک رومیزی پرچم و تزیین میکروفون به همان شکل تلفیقی که در قسمت قبل توضیح داده شد، به منظور خود دست یابید.

۳. اما اگر این گونه نیست، به دنبال یک پرچم بزرگ باشید به قدری که تمام میز شما را تا کف مسجد بپوشاند. توجه داشته باشید که در چنین حالتی قسمت «الله» پرچم دقیقاً در وسط میز در قسمت روبروی باشد.

نکته:

- چسباندن پوستره‌های مختلف و شلوغ روی میز، اگرچه بسیار مورد توجه قرار می‌گیرد، اما به واقع زیبایی به میز نمی‌دهد که هیچ، ذهن مخاطب و مستمع را هم مشوش می‌کند و از توجه به سخنران باز می‌دارد. بنابراین تا سرحد ممکن به دنبال استفاده از زیبایی سادگی در میز و سرتاسر مسجد باشید. سادگی به معنای بی‌تزیینی و کم‌کاری نیست، بلکه به معنای رساندن بزرگ‌ترین پیام‌ها با بجاترین و کمترین نمادهاست.

نکته حفاظتی

- اگر به دنبال چسباندن پوستر یا کتیبه بر روی میز هستید، از سوراخ کردن میز به وسیله میخ و پونز جلوگیری کنید و چنانچه از چسب‌های نواری استفاده می‌کنید، هنگام کندن چسب‌ها از یک دستمال مرطوب استفاده کنید و چند باری روی چسب بکشید تا رطوبت به زیر چسب نفوذ کرده و چسب بالا بیاید و به راحتی کنده شود و به رنگ میز آسیبی وارد نشود.

- اگر از میز فلزی استفاده می‌کنید، علاوه بر نکته‌ی بالا به پایه‌های آن روی فرش توجه کنید؛ حتماً یک کارتن یا موکت کوچک زیر آنها بگذارید تا به فرش‌های مسجد آسیبی نرسد.

۳) پرچم‌های آویز

مناسب‌ترین محل برای پرچم‌های آویز چند نقطه از مسجد است. استفاده‌ی نابجا از این پرچم‌ها نتیجه‌ی خوبی برای مسجد به همراه نخواهد داشت؛ چه از حیث زیبایی و چه از حیث ایجاد فضای متناسب.

۳-۱) سردر ورودی

اگر مسجد شما پیش از حیاط دارای سر در است، دو سمت چپ و راست دروازه و روی دیوارهای سر در می‌توانید پرچم‌های آویزی بالای یک متر خود را نصب کنید. پرچم‌ها اگر با طرح یکسان باشند، نمای بهتری را جلوه خواهند داد.

۳-۲) در ورودی

دو سمت در ورودی هم‌گزینه‌ی مناسبی برای پرچم‌های آویز ۸۰ سانتی شماست.

پیشنهاد

- اگر یکی از امکان‌های بالا، یعنی سردر ورودی و در ورودی در اختیار شماست، تصویر پیاده شدن امام از هواپیما با جمله‌ی «امام آمد» را انتخاب کنید. چنانچه هر دو انتخاب را دارید، برای سردر از پرچم امام آمد و برای در ورودی از پرچم جمهوری اسلامی ایران به بلنداستفاده کنید.
- برای دو سمت در ورودی مسجد شاید استندهای متحرک برای جایگذاری مناسب‌تر باشند تا اینکه بخواهید آنها را روی دیوار نصب کنید و به هر سمت چهار میخ کوبیده شود.
- سعی کنید اگر از طناب یا نخ برای نصب کتیبه و پرچم استفاده می‌کنید، انتخابتان طناب‌های بیرنگ در بازار باشد تا با هویدا بودن نخ‌های آبی و قرمز، نمای کتیبه‌ها و آویزآلات را دچار تشوش در نما و جلوه نکنید.

پیشنهاد حفاظتی

در مورد نصب آویز روی دیواره‌های کناری سردر مسجد، چهار نقطه را سوراخ کرده و رولپلاک کنید. برای تمام مراسم به همین ها اکتفا کنید. اگر استندهای متحرک گزینه‌ی شما برای دو سمت در ورودی نبودند، با فکر کردن و در نظر گرفتن امکانات و پرچم‌های مسجد برای تمام مراسم، چهار نقطه را بر گزینید و میخ‌ها را رولپلاک کنید و تحت هیچ شرایط دیگری دیوار را سوراخ نکنید.

عکس‌ها و تمثال‌ها و نمایشگاه موقت مسجد

در بسیاری از مساجد تصاویر حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری در اطراف محراب نصب شده و بار سیدن ایام دهه‌ی فجر، پوسترها و پلاکاردهای حاوی تصاویر این بزرگان هم به تابلوهای پیشین افزوده می‌شود. علاوه بر اینها به خصوص در مساجد قدیمی‌تر محلات، تصاویر شهدای مسجد و محله هم چنین موقعیتی در مسجد می‌یابند. حال آنکه محراب مسجد و همچنین دیوارهای منتهی به آن که سمت قبله هستند، در منظر مستقیم نمازگزاران می‌باشند و باید خالی از هر گونه تزئین این چنینی باشند. بنابراین برای ایام دهه‌ی فجر باید به راهکارهایی دست بزنید که هم تصاویر شهدای انقلاب زینت بخش مسجد باشد و هم مشکل مذکور به وجود نیاید. پس:

۱. برای تمامی ایام سال در فضای بیرون شبستان مکانی شایسته با طراحی و نورپردازی مناسب برای تمثال امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری و تصاویر شهدای دفاع مقدس فراهم آید.

۲. اما برای فضا سازی مسجد در دهه‌ی فجر انقلاب، یکی از دیوارهای انتهایی

مسجد را نشان کنید که عرض و طول خوبی دارد. یک موکت به رنگ تیره برای آن انتخاب کنید و با استفاده از سوراخ‌های موجود روی آن نصب کنید. اطراف موکت را با چوب‌های باریک رنگ‌شده به صورت قاب در آورید و:

- تصاویر شهدای مسجد در انقلاب اسلامی و نه دفاع مقدس را در این قاب بیاویزید.

- اگر مسجد شما در جریان انقلاب شهیدی نداشته است، تصاویر شهدای مسجد در دفاع مقدس می‌تواند در این قاب حضور داشته باشد.

- در نهایت اگر چنین وضعیتی هم امکان‌پذیر نبود، می‌توانید با تصاویری از انقلاب که به کمک دفتر فرهنگی مسجد انتخاب شده‌اند و تصاویر کمتر دیده‌شده هستند، فضایی با حال و هوای انقلاب در مسجد ایجاد کنید.

- گزینه‌ی دیگر برای قاب فوق، محل ارائه‌ی آثار نمایشگاه مسجد در ایام دهه فجر است. اگر نمایشگاه نقاشی و روزنامه‌دیواری و ... در مسجد برگزار شد، این قاب می‌تواند محل ارائه‌ی آنها باشد.

تابلو اعلانات

تابلو اعلانات مسجد در ایام دهه‌ی فجر انقلاب اسلامی می‌تواند برای مسجد شما یک امکان ویژه باشد؛ چراکه نیاز به رساندن آسیب به مسجد برای بنای ساختاری راندارد. ضمن اینکه نقطه‌ای در مسجد است که همواره مدنظر افراد

قرار می‌گیرد و به آن توجه می‌کنند. بنابراین:

۱. کفِ تابلو را که به احتمال زیاد یک پارچه‌ی ساده یا موکت است، با پرچم ایران تعویض کنید.

۲. می‌توانید با تهیه روزنامه‌های کیهان یا اطلاعات ۱۲ تا ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، هر روز از دهه‌ی فجر سال جاری، یکی از روزنامه‌های آن دوره را مطابق همان روز در قاب تابلو اعلانات قرار دهید. برای مثال روزنامه‌ی ۱۵ بهمن ۱۳۵۷ در روز ۱۵ بهمن ۱۳۹۶ یعنی سال جاری در تابلو قرار می‌گیرد.

ریسه‌کاری

۱. داخل شبستان

اگر بخواهیم حرف آخر را در ابتدای مطلب بگوییم، باید این نکته را مؤکداً تکرار کنیم که هیچ دلیلی برای سوراخ کردن دیوار مسجد برای نصب یک ریسه وجود ندارد و شما در برابر ایده‌های خودتان و دیگران برای آسیب رساندن به دیوار مسجد، باید در یک فرایند تعاملی بایستید و مخالفت کنید.

محل اتصال ریسه‌ها این نقاط هستند: ۱. ستون‌ها، ۲. نرده‌های طبقه‌ی دوم مسجد، ۳. فضاهایی از دیوار که پیش از این برای ریسه در نظر گرفته شده است. نوع قرار گرفتن ریسه‌ها در تزیین هوایی بدین گونه است که در فضای بالای مسجد و به شکل موازی ده تاسی ریسه می‌شوند:

در چنین مدلی می‌توان حد فاصل نرده‌های طبقه‌ی بالا را تزیین کرد که ورودی تامیانه‌ی مسجد مکان خوبی برای آن است.

نکته:

- در این طرح و طرح ریسسه‌کشی قبلی می‌توانید برای تلفیق دو مناسبت شهادت حضرت زهرا (ع) و دهه‌ی فجر، ریسسه‌ها را یک‌درمیان از مشکی و ریسسه‌های دیگر انتخاب و استفاده کنید.

از مدل‌های ضربداری و بی‌نظم و باری به هر جهت به‌شدت پرهیزید؛ چراکه نتیجه‌ی این ریسسه‌کاری بی‌قاعده به‌شدت زنده خواهد بود. نوع قرار گرفتن ریسسه‌ها در مدل هوا به زمین هم در مدل‌های مختلفی قابل اجراست.

مدل آبشاری

اگر بر روی دیوار مسجد چند میخ یا سوراخ منظم در کنار هم دارید، می‌توانید مدل آبشاری را اجرا کنید. چنانچه چنین موقعیتی ندارید، می‌توانید در موقعیت یک میخ یا سوراخی که رولپلاک شده است، بر روی دیوار مسجد یک تخته‌ی باریک یک‌متری را به دیوار نصب کنید و روی آن میخ‌هایی به فاصله منظم بکوبید و به شکل آبشار تا کف مسجد بیاورید. در کف مسجد هم مانند همان چوب‌قرار دهید و دیگر اینجانیازی برای ثابت کردن آن ندارید. فقط به همان اندازه‌های چوب بالا اینجا هم میخ بکوبید و انتهای ریسسه را به زمین متصل کنید.

مدل گریز از مرکز

در این حالت هم باز نیازی به زدن میخ بر روی دیوار ندارید، بلکه یک سوراخ باقی‌مانده از گذشته روی دیوار کافی است. ده تا پانزده ریسسه به یک میخ روی دیوار گره می‌خورند و در قسمت پایین یک تا یک و نیم متر با فاصله از دیوار روی یک تخته با پونز تثبیت می‌شوند.

این طرح برای گوشه‌های مسجد مناسب است و اگر هم فضایی در میانه‌ی

مسجد برای این کار در اختیار باشد، به وسیله‌ی قسمت انتهایی لوستر مرکزی می‌توانید به شکل دایره‌ی میدانی زیبا، ریشه‌ای ایجاد کنید. فراموش نکنید که برای مرکز مسجد سازه‌ای چوبی یا فلزی که به شکل دایره باشد، برای کف مسجد نیاز دارید. دایره‌ای با قطر دو متر شاید انتخاب فوق‌العاده‌ای باشد.

۲) خارج از شبستان

ریشه‌های نوری برای حیاط مسجد گزینه‌ی مناسبی هستند و در نسل قدیمی ریشه‌ها به خصوص، خطر ناشی از استفاده‌ی آنها محیط داخلی مسجد را تهدید نخواهد کرد. شاید مدل‌های زیادی غیر از مدل‌هایی که در بالا ذکر شد، برای به کارگیری ریشه‌های نوری وجود نداشته باشد، اما شاید کشیدن چند ریشه به صورت افقی بر روی سردر مسجد یا فضای ورودی در اصلی شبستان، گزینه‌ی فوق‌العاده‌ای نباشد، اما گزینه‌ی بدی نیز نیست.

اگر در حیاط مسجد ستون یا چراغ ستونی وجود داشته باشد، می‌توان برای آن طرح گریز از مرکز را اجرا کرد که در بالا توضیح داده شد و کشیدن ریشه از تیر چراغ‌ها به یکدیگر هم شاید گزینه‌ی خوبی برای نورانی شدن فضای حیاط باشد. در مساجدی که دو مناره دارند، کشیدن ریشه از یک مناره به مناره‌ی دیگر می‌تواند فضاسازی خوبی محسوب شود؛ هر چند نیاز به زیرساخت دارد و باید سیم‌قطوری را میان دو مناره به طور ثابت قرار داد تا ریشه‌ها در آن استحکام یابند. به طور کل در موضوع ریشه‌های نوری، مخصوصاً اگر از نسل قدیمی باشند، به طرح‌های صدرصدی که اطمینان دارید به زیبایی مسجد می‌افزایند، فکر کنید و آن را اجرایی سازید؛ زیرا مصرف برق چنین تزییناتی چندان کم نیست و شاید از این حیث ضروری نباشد که با وجود ایده‌های

تزیین سالم‌تر، دست‌به‌اجرای چنین طرح‌هایی زد.

شرشیره

شرشیره‌ها، دیگر تزیین مرسومی در مساجد نیستند، هر چند ممکن است در مدارس و ادارات هنوز مورد استفاده قرار گیرند. فضای شلوغ و تندی که این ابزار زیباسازی ایجاد می‌کند، خیلی با فضای متین مسجد سازگاری ندارد. اما اگر ملزم به اجرای استفاده از آنها هستید یا حضور کودکان در مسجد برای مدیریت مسجد در این دهه با اهمیت است، می‌توانید در تزیین قسمت نمایشگاهی مسجد که در پیش از این هم به آن اشاره کردیم، از آن استفاده کنید. مقصود از قسمت نمایشگاهی همان نمایشگاه نقاشی و مانند آن است. دقت داشته باشید اگر چنین فضایی ندارید، استفاده از شرشیره ضرورتی ندارد.

نکته حفاظتی

- برای نصب شرشیره‌ها نیازی به کوبیدن میخ روی دیوار نیست. بزرگ‌ترین شرشیره‌ها را می‌توانید با یک پونز ساده تثبیت کنید. فقط دقت داشته باشید که هنگام پونز زدن، دقیقاً فشار انگشت خود را بر قسمت میانی پونز بیاورید تا پونز به صورت مستقیم در دیوار فرو رود و با کج شدن، کج دیوار را دچار ریزش نکند.
- در دیوارهای آجرنا به علت نیاز به کوبیدن میخ بر روی دیوار مسجد، از خیر شرشیره‌ها تا سرحد امکان بگذرید.

بادکنک

مسائل مربوط به بادکنک‌ها دقیقاً مانند شرشیره‌هاست و نکته‌ی اضافی در کار نیست.

چند اشتباه

اشتباهاتی در تزئین مسجد در ایام دهه‌ی فجر به صورت اپیدمی و فراگیر صورت می‌پذیرد که عدم انجام آنها می‌تواند وضعیت بهتری را برای مسجد شما به وجود آورد.

۱. روی چادر برزنتی جداکننده‌ی قسمت آقایان از خانم‌ها به هیچ وجه پوستری نچسبانید؛ چراکه عدم ایستادگی و ثبات چادر، پوستر را کج می‌کند و این تصویر بسیار زشتی برای مسجد ایجاد می‌کند.

۲. از زدن پلاکارد پارچه‌ای در عرض محراب خودداری ورزید که هم زیبایی محراب را از بین خواهد برد و هم برای نمازگزاران مشکل ایجاد خواهد کرد.

۳. پس از پایان کار نردبام و سایر وسایلی را که با آن مسجد را تزئین کرده‌اید، از مسجد خارج سازید.

۴. از کشیدن کتیبه دور دیوارهای مسجد بپرهیزید؛ زیرا هم کمکی به فضاسازی نمی‌کند و هم موجب کوبیدن چند میخ و پیچ را در دیوار مسجد فراهم می‌آورد که ضرورتی ندارد و وظیفه‌ی شما در وهله‌ی اول حفاظت از مسجد در چنین طرح‌هایی است.

نتیجه

ذکر چند نکته برای تأکید در روند آماده‌سازی به عنوان آخرین بخش این پرونده ضروری است. خادمی مسجد در چنین روزهایی وظیفه‌ای چندوجهی است. تلاش برای بهترین فضاسازی در کنار داشتن دغدغه‌ی حفاظت از مسجد در تزئینات، قسمتی از این وجوه است. می‌توان به اینها، کنترل

هزینه‌های احتمالی و حفظ امنیت مسجد و اهالی مسجد از خطرهای مختلف، مانند آتش‌سوزی و برق‌گرفتگی و سقوط آلات تزئینی را اضافه کرد. در این ایام ویژه بیشتر از همیشه روی امور کاری‌تان متمرکز باشید و با امام جماعت و هیئت‌امنا هماهنگی باشید. در برابر دشواری‌های این دوران صبور باشید تا ان‌شاءالله مسجدتان روزهای خوبی را سپری کند و امور مسجد با سرعت و دقت و موفقیت بیشتری به سرانجام برسد.

« نویسنده: مهدی رزاقی طالقانی

« تامین ایمنی اماکن مذهبی در
قبال آتش سوزی

حیاط مسجد ارک با داربست مسقف شده بود و بخاری نفتی زمینی، وسط حیات زوزه می کشید. به خاطر کوتاه بودن سقف سازه برزنتی، دودکش را از میان برزنت بیرون داده بودند. حرارت زیاد بخاری نفتی، برزنت را به آتش کشید. یکی از خادمان سراسیمه خود را به محل آتش رساند و تمام تلاش خود را کرد تا با کاپشن خود، آتش را خاموش کند؛ اما یک باره باد وزید و... صدای «آتش»، «آتش» به گوش رسید و از پشت بلندگو اعلام کردند که نمازتان را بشکنید.

حادثه دلخراش مسجد ارک که حدود ۷۸ نفر شهید و حدود ۳۶۰ نفر مجروح و زخمی به جای گذاشت. همیشه گفته‌اند: پیشگیری بهتر از درمان است. معمولاً با نزدیک شدن به ماه محرم و ایام عزاداری، هموطنان اقدام به برپایی هیئت‌ها و تکایای مذهبی برای عزاداری در سطح شهرها می‌کنند که بعضی از این اماکن مانند مساجد، مهدیه‌ها و شبستان‌ها که به صورت دائمی دایر هستند، به نسبت از لحاظ ساختمان و فیزیک از ایمنی خوبی برخوردارند. ولی یکی از اماکنی که ریسک خطر بالایی دارد، تکایا هستند که در حیاط مساجد یا در مجاورت چنین مکان‌هایی به صورت موقتی با داربست‌های

فلزی یا چوبی و پارچه‌های برزنتی که آغشته به لایه‌های نازک روغن و مواد نفتی می‌باشد و بس‌بسیار قابل اشتعال هستند و سیم‌کشی‌های برق موقتی که ایمنی کمی در آنها لحاظ می‌شود، برپای می‌گردد. از آنجا که شمار عظیمی از شهروندان برای حضور در این مراسم به مساجد و تکایا می‌روند. تأمین ایمنی این افراد جزء ضرورت‌های پیش‌رو است. لذا لازم است با دقت نظر فراوان و به صورت کارشناسی و تخصصی، به بررسی فیزیکی مکان مراسم در چنین اماکنی پرداخت.

هیئت‌مدیره مساجد و هیئات در تأمین ایمنی اماکن مذهبی نقش تعیین‌کننده‌ای دارند. باور این افراد به نکات ایمنی بسیار مهم است. از این رو لازم است از سوی هیئت‌مدیره، جوانانی از مسجد انتخاب شوند، آموزش داده شوند و به صورت مشخص مسئول ایمنی مراسم تعیین گردند تا به صورت مداوم هر شب سیم‌کشی‌های برق، وسایل روشنایی و شعله‌دار و تجهیزات آشپزخانه را از لحاظ ایمنی بررسی فنی نمایند.

در ابتدای امر و قبل از دایر کردن تکایا، این نکته بسیار مهم است که مسیرهای خروجی باید متناسب با تعداد حاضران در مراسم تعبیه شود. در این اماکن الزامی است که به ازای هر ۵۰ تا حداکثر ۳۰۰ نفر، دو راه خروج و به همین نسبت به ازای هر ۳۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر سه راه خروج و برای بیشتر از ۱۰۰۰ نفر نیز چهار راه خروج در زوایا و اضلاع مختلف وجود داشته باشد تا در صورت آتش‌سوزی در یک نقطه، امکان خروج افراد از درهای دیگر ممکن باشد. حتماً درها در طول مراسم باز باشند و دقت گردد که درها به صورت بیرون باز شو تعبیه شوند تا هنگام حادثه و ازدحام مردم پشت درهای خروجی، قفل نشوند و خروج مردم سهل انجام گیرد. بهتر است درها شیشه‌خور نباشند و در صورت شیشه‌دار بودن، حتماً بالای درها از ترمز در استفاده شود.

باید دقت گردد که رعایت فاصله مناسب میان سیم‌ها، اتصالات و ادوات برقی از مواد قابل اشتعال نظیر پارچه‌های سیاه، پرچم‌ها و پرده‌ها، امری الزامی است. فاصله بین سیم‌های برق و مواد قابل اشتعال باید حداقل یک متر در نظر گرفته شود. متأسفانه دیده شده که در برخی از هیئت‌ها، به‌ویژه تک‌ایایی که به‌وسیله داربست ساخته می‌شوند، به علت موقتی بودن توجه چندانی به این اصول نمی‌گردد. عبور سیم‌های برق از روی پارچه‌های مشکی و برزنتی، بسیار غیرایمن و حادثه‌ساز می‌باشد.

همچنین این نکته مورد توجه قرار گیرد که گرفتن انشعابات متعدد از یک پریز برق و وارد آوردن بار بیش از ظرفیت بر روی آن، باعث ایجاد حرارت و سبب آتش‌سوزی می‌شود؛ لذا استفاده از لامپ‌های برق با ولتاژ بالا و فشار قوی که مصرف بالایی دارند، با توجه به تعدد بالای هیئات، باعث وارد شدن فشار زیادی به شبکه برق کشوری می‌گردد که مشکل‌زا است. از سوی دیگر چنانچه این لامپ‌ها بدون حباب و حفاظ مناسب باشد، خطر آفرین بوده و سقوط آنها بر روی فرش باعث آتش‌سوزی می‌گردد.

هر فیوز برق باید استاندارد باشد. متصدیان و افراد ناظر بر امور فنی در هیئت‌ها و اماکن مذهبی، باید به این موضوع توجه داشته باشند که از فیوزهای تقویت شده و غیراستاندارد جداً خودداری کنند. حتماسعی گردد از ترمینال‌های استاندارد از جنس سرامیک یا چینی استفاده شود.

خاطره حادثه تلخ مسجد ارک راهمه به یاد داریم. آن حادثه، فراموش‌نشده است؛ چراکه یک بی‌احتیاطی سبب از دست دادن جان ده‌هائفر شد. خوشبختانه مراسم محرم در سال جاری زیاد وارد فصل سرما نمی‌شود، ولی شهرهای سردسیر باید توجه داشته باشند قبل از استفاده از وسایل گرم‌آدر این اماکن، از سالم و استاندارد بودن آن مطمئن شوند. اگر از بخاری‌های نفتی استفاده می‌شود، حتماً دقت گردد که منبع سوخت بخاری

در حالت خاموش پرد شود؛ زیرا در غیر این صورت احتمال آتش سوزی بالا است. هنگام گرفتن انشعاب از لوله کشی گاز نیز حتماً باید از شیلنگ‌های فشار قوی مخصوص و بست‌های مناسب استفاده شود.

این نکته بسیار مهم و ضروری است که حداقل یک متر فاصله میان وسایل گرم‌ماز و لوازم قابل اشتعال نظیر پستی، فرش و پرچم وجود داشته باشد. قبل از استفاده از دستگاه‌های حرارت‌زا نظیر بخاری‌ها و سیستم‌های حرارت مرکزی، باید حتماً دودکش‌ها را نظافت و از باز بودن مسیر آن مطمئن شد. همچنین دقت گردد دودکش‌ها نباید در مجاورت پرده، چادرهای برزنتی و مواد قابل اشتعال قرار گیرند و باید از محلی امن با قابلیت غیر قابل اشتعال عبور داده شوند.

همواره آشپزخانه‌هایی که در دل تکیا یا ایجاد می‌شوند، از محل‌های حادثه‌خیز به شمار می‌روند؛ لذا باید خارج از فضای تکیه قرار گیرند. سیلندرهای گاز در محلی سرپوشیده و به دور از نور آفتاب و با فاصله از اجاق‌های گاز قرار گیرند. در این محل‌ها حتماً باید به اندازه کافی کپسول آتش‌نشانی بسیار وجود داشته باشد و نحوه استفاده از آن نیز به افراد حاضر آموزش داده شود.

سازمان آتش‌نشانی هر ساله از چند روز قبل از برپایی هیئات، به صورت رایگان اقدام به سرکشی و بازدید از بیشتر اماکن مذهبی و تأمین نیازهای اولیه آنان می‌کند. در این بازدیدها، نکات ایمنی به خادمان گوشزد می‌شود و اگر خاموش‌کننده‌ها نیاز به شارژ داشته باشند، به خادمان اعلام می‌شود و در صورت نیاز آموزش‌های لازم به آنان ارائه می‌گردد. آتش‌نشان‌ها در این ایام، در آماده‌باش کامل به سر می‌برند و مقابل مساجد بزرگ و حسینیه‌ها حضور خواهند داشت.

چند کار کوچک اما مهم

- در صورت بروز آتش‌سوزی، توصیه می‌گردد ضمن حفظ خونسردی، بلافاصله «آتش‌نشانی» را از طریق تلفن ۱۲۵ مطلع نموده و اقدام به کنترل آتش‌سوزی با استفاده از وسایل آتش‌نشانی موجود در محل نمایید.

- با توجه به اینکه ماه محرم در چند سال اخیر در پاییز و زمستان قرار گرفته، به مجرد اتمام برنامه‌ها و تخلیه افراد از مساجد، خدام محترم ضمن بازدید از داخل و جوانب بیرونی مسجد، برق را از تابلو اصلی قطع نموده و شیر اصلی گاز را ببندند تا خدای نکرده وسائل گرمایشی موجب اتفاق ناگواری نگردد.

- ایجاد شبکه آبرسانی آتش‌نشانی در مساجد ضروری است. باید این سیستم به نحوی طراحی و نصب گردد که امکان پوشش‌دهی لازم را به کلیه نقاط داشته باشد و ظرفیت مخازن آن با توجه به فاصله ایستگاه آتش‌نشانی محل، تعیین و حداقل برای مدت زمان ۱۵ دقیقه در نظر گرفته شود.

- با توجه به اهمیت معابر خروج مناسب و بدون مانع در تخلیه به موقع کسانی که در خطر قرار گرفته‌اند، موارد زیر باید در مساجد و حسینیه‌ها اجرا گردد:

- مساجد یا حسینیه‌های با جمعیت زیر ۵۰۰ نفر حداقل دارای دو دسترس خروج و در خروج مناسب باشند.
- در صورتی که افراد حاضر در مساجد و تکایا بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر

باشند، حداقل راه‌های خروج باید سه عدد در نظر گرفته شود.
- در مساجد و تکایایی که بیش از ۱۰۰۰ نفر عزادار حسینی در خود
جای می‌دهد، حداقل چهار راه خروج در نظر گرفته شود.
- از آذین‌بندی یا مسدود نمودن درهای خروجی مساجد و تکایا جداً
خودداری گردد.

• دودکش‌ها مهم‌ترین نقش را در کارایی و همچنین ایمنی وسایل
گرم‌مازا دارند. به تعبیر دیگر، شاید بتوان گفت یکی از ارکان اصلی ایمنی
هر دستگاه گرم‌مازا سامانه دودکش آن است؛ لذا توصیه‌های زیر در
خصوص نصب آن اجرا گردد:

- دودکش‌ها نباید در مجاورت پرده و مواد قابل اشتعال قرار گیرند و از
محل کاملاً امن و با ساختار ساختمانی عبور داده شود.

- دودکش‌ها در ناحیه اتصال به وسیله گرماساز و همچنین در فضای
باز باید حتی‌الامکان به صورت مستقیم و بدون پیچ و خم نصب
شوند.

- قطر لوله دودکش باید با قطر خروجی دود وسیله گرماساز تناسب
داشته باشد.

- دودکش‌ها باید در ناحیه منتهی به فضای باز کاملاً محکم و مهار شده
باشند تا بر اثر باد و طوفان جدا نشوند و آسیب فیزیکی نبینند.

- دودکش‌ها باید در ناحیه منتهی به فضای باز مجهز به کلاهک
باشند تا از افتادن اجسام داخل دودکش و همچنین کوران هوا در
زمان وزش تندبادها مصون باشند.

- قبل از بهره‌برداری از دستگاه‌های حرارت‌زا، مانند بخاری‌ها و سیستم
حرارت مرکزی، دودکش را نظافت کنید و از باز بودن مسیر دودکش از

پشت بام تا وسیله مربوطه اطمینان حاصل نمایید.

- در مکان‌هایی که انشعاب گاز ندارند و مجبورند از نفت یا ذغال به عنوان سوخت استفاده نمایند، توصیه می‌شود:

- نفت سفید را در داخل بشکه‌ها و مخازن فلزی کم حجمی ذخیره نمایند که در و شیر فلکه دارد.

- محل استقرار منابع ذخیره سوخت باید حتی الامکان از محیط تکایا دور باشد و در مسیر ورود و خروج عزاداران حسینی قرار نگیرد.

- استقرار مخازن نفت در زیرپله‌ها و زیرزمین‌ها و پشت بام‌ها و خرپشته‌های مساجد و حسینیه‌ها بسیار خطرناک است؛ لذا تا حد ممکن از ذخیره نمودن آن در این گونه اماکن خودداری شود.

- دقت کنید که زمین استقرار مخازن سوخت همیشه تمیز و عاری از آلودگی باشد و از قرار دادن هر گونه وسایل قابل اشتعال در نزدیکی آنها خودداری نمایید.

- مخازن ذخیره‌سازی سوخت نباید در نزدیکی منابع حرارتی و وسایل حرارت‌زا مستقر شوند.

- گونی‌های ذغال باید در محیط کاملاً خشک نگهداری شوند و تمام مواردی که در مورد ایمنی محل استقرار مخازن سوخت گفته شد، در مورد محل نگهداری گونی‌های ذغال نیز لازم‌الاجرا است.

« نویسنده: سید جلال ملکی، سخنگوی سازمان

آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری تهران

« لزوم حفظ سلامتی جسمی و روحی
خادم با انجام ورزش

به ایام محرم نزدیک می شدیم. همه سرگرم آماده سازی مسجد برای آن ایام بودند. من هم پرسیدم: کمکی نیست من انجام بدم؟ یکی از کسانی که کتیبه ها را به دیوار می زد، گفت: مقداری وسایل درون حیاط هست. لطفاً آنها را به انباری مسجد انتقال بده.

نگاهی به وسایل کردم. تا آدمم یکی را از جا بلند کنم، حسین آقا خادم مسجد از آن سمت حیاط مسجد صدایش را بلند کرد و گفت: بزار زمین، بزار زمین! این طوری وسیله سنگین را بلند نمی کنند. هنگامی که نزدیک من شد، رو کرد به من و گفت: ببین پسر خوب، من هم زمانی کار شما را انجام می دادم، بدون اینکه به پیامدهایش فکر کنم. تا اینکه دچار آسیب شدم و کار من به دکتر کشید. هنگامی که به دکتر مراجعه کردم، پس از معاینه به من گفت: شما باید مراقب ستون فقرات خود باشید؛ بنابراین پیش از بلند کردن اجسام، وزن آنها و فاصله جابجایی را در نظر بگیرید. اگر بار بسیار سنگین است، از دیگران کمک بگیرید.

- هرگز برای بلند کردن اشیاء، کمر خود را خم نکنید؛ زیرا فشار وارده به کمر چندین برابر می شود.

- تا جای ممکن نزدیک بار بایستید، سپس زانوها را خم کرده، یک زانو را روی زمین قرار دهید.
- بدن خود را تا جای ممکن به بار نزدیک کنید؛ چراکه هر چه بدن از بار دورتر باشد، فشار وارده بر ستون فقرات بیشتر است و هر چه نزدیکتر باشد، فشار وارده کمتر است.
- در گرفتن بار، از همهی کف دست خود استفاده کنید.
- ماهیچه‌های پا از ماهیچه‌های قوی بدن هستند، بنابراین برای حمل بار از آنها کمک بگیرید.
- اگر ناچارید بار را در جلوی بدن بگیرید تا جای ممکن به بدن نزدیک کنید و به شکم بچسبانید.
- در زمان هل دادن و کشیدن اشیایی مانند «جاروبرقی یا جاروی تی» جهت شستن زمین، باید دسته جارو را هر چه بیشتر به بدن نزدیک کنید و تا حد امکان از خم کردن کمر جلوگیری نمایید.
- از هل دادن یا کشیدن اجسام سنگین، به‌تنهایی خودداری کنید؛ ولی اگر ناچارید، بهتر است پشت خود را به جسم سنگین تکیه دهید و با فشار عضلات پا و ران، جسم را هل دهید.
- همچنین برای جلوگیری یا کاهش درد و گرفتگی، از کشش‌هایی ساده در طول روز استفاده کنید. مانند:

کشش شانها

- یکی از دستانتان را زیر آرنج قرار دهید.
- آرنج خود را بلند کرده و در برابر قفسه سینه بکشید. البته دقت کنید هنگام کشش، بدن خود را نچرخانید.
- این کشش را به مدت پانزده تا سی ثانیه ادامه دهید. به آرامی به حالت اولیه بازگشته و بدن را آرام کنید. سپس حرکت را برای دست دیگر تکرار نمایید.

کشش قفسه سینه

- دستانتان را پشت سر قرار دهید. بدون اینکه گردن خم شود، تا جایی که ممکن است، آرنجها را به سمت عقب بکشید. این کشش را نیز پانزده تا سی ثانیه ادامه داده و سپس به آرامی به حالت اولیه برگردید.

گردن و شانها

- برای نرم کردن و کاهش گرفتگی عضلات گردن و شانها، این تمرینات را انجام دهید:

۱. مستقیم به جلو نگاه کنید. چانه خود را به سمت قفسه سینه پایین بیاورید؛ طوری که قفسه سینه به چانه بچسبد.
۲. پانزده تا سی ثانیه در این وضعیت بمانید. با این کار فشاری در پشت گردن خود احساس خواهید کرد.
۳. به آرامی و بدون عجله به حالت اول برگردید.

دکتر ادامه داد و گفت: اگر شما روزانه به مدت سی دقیقه پیاده روی داشته باشید یا در هفته یک بار شنا و کوهنوردی انجام دهید. افزون بر تندرستی، نشاط و شادی شما را افزایش می دهد.

از آن روز کوشش کردم افزون بر نکته هایی که دکتر برای جابجا کردن اجسام سفارش کرده بود، ورزش را در کار روزانه ام بگنجانم. عمل به این دستورها سبب شد دچار آسیب نشوم و در خدمت به اهالی مسجد، نشاط دوچندانی داشته باشم.

« نویسنده: جواد نیرومند »

